ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ

«Οι απόψεις των ανδρών κατοίκων του Ηρακλείου για τη βία προς τις γυναίκες και την αναγκαιότητα έκφρασης της ακραίας μορφής της με τον όρο γυναικοκτονία»

Των:

ΚΟΥΚΟΥΛΕΤΣΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΝΤΙΚΕΝ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΛΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Μιχελή Αικατερίνη

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 4

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑ 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 5

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 5

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ 6

1.3 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 7

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ 9

1.5 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 13

2.1. ΑΙΤΙΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 13

2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ 14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 16

3.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ 16

3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΜΑΤΟΣ 18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 20

4.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 20

4.1.1 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ 21

4.1.2 ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑ 22

4.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 22

4.2.1 ΜΕΣΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 24

5.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ 24

5.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 27

6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ 27
Β'ΜΕΡΟΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 29
1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ 29
1.1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ 29
1.1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ 29
1.1.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ 29
1.1.4 ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΘΟΔΟΥ- ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 30
1.1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ- ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ 30
1.1.6 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ-ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ 31
1.1.7 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ- ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ 36
1.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 51
2.1 ΣΥΖΗΤΗΣΗ 51
2.2 ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ 55
2.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ 56
2.4 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 68

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μία στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως έχουν βιώσει σωματική ή / και σεξουαλική βία από σύντροφο ή μη (WHO, 2021). Η βία προς τις γυναίκες κορυφώνεται με την γυναικοκτονία, τη σκόπιμη δολοφονία μιας γυναίκας επειδή είναι ή αυτοπροσδιορίζεται ως γυναίκα (WHO, 2012). Το φαινόμενο αποτελεί την ακραία εκδήλωση πολλαπλών εκδηλώσεων βίας που έχουν ήδη προηγηθεί (Roa και Cordeiro, 2018). Στόχοι της έρευνας είναι η εξέταση της βαρύτητας που δίνεται στο φαινόμενο της έμφυλης βίας από τον μέσο άνδρα κάτοικο του Ηρακλείου, η ανάδειξη της επιρροής των φαινομένων της βίας προς τις γυναίκες και των γυναικοκτονιών στο ανδρικό φύλο και τέλος, η διερεύνηση της σημασίας διαφοροποίησης του όρου γυναικοκτονία από τον όρο ανθρωποκτονία.

Πραγματοποιήθηκε συγχρονική μελέτη στην πόλη του Ηρακλείου. Το δείγμα αποτελούνταν από 100 άντρες ηλικίας από 18 έως 59 ετών. Για την πραγματοποίηση της έρευνας δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο χορηγήθηκε μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας, που εξέταζε: τις απόψεις για τη βία κατά των γυναικών, τις απόψεις για την αντιμετώπιση της βίας και τις απόψεις για τον όρο γυναικοκτονία.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις μεταβλητές πεποιθήσεις για την βία προς τις γυναίκες και α) την ηλικία, β) το επαγγελματικό προφίλ, γ) τον τόπος καταγωγής και δ) το μορφωτικό επίπεδο.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν αφορούν, μεταξύ άλλων, την αναγνώριση ποικίλων συμπεριφορών ως μορφές άσκησης βίας και την αναγκαιότητα λήψης μέτρων από την πολιτεία μέσω της τιμωρίας του θύτη και της προστασίας του θύματος. Ωστόσο, οι απόψεις για την αναγνώριση του όρου «γυναικοκτονία» διίστανται, όπως φαίνεται και στην ενότητα των αποτελεσμάτων παρακάτω.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Προκειμένου να κατανοηθεί σαφέστερα το ζήτημα που θίγεται στη παρούσα έρευνα, χρήσιμη είναι η ανάλυση ορισμένων όρων, μεταξύ των οποίων είναι ο όρος «έμφυλη βία» («gender based violence»). Αναλύοντας, αρχικά, μεμονωμένα τα μέρη που συνθέτουν τον όρο, η λέξη «φύλο» (gender), από το «έμφυλη», αναφέρεται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά και ευκαιρίες που προσδίδονται στο αρσενικό και στο θηλυκό φύλο και στις μεταξύ τους σχέσεις. Είναι κοινωνικά κατασκευασμένα και μαθαίνονται μέσω τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης (Gender Equality Commission, 2016). Έπειτα, «βία», σύμφωνα με τον WHO (2002), ονομάζεται η σκόπιμη άσκηση ή απειλή άσκησης σωματικής δύναμης ή εξουσίας απέναντι σε ένα πρόσωπο, ομάδα ή κοινότητα, που έχει ως αποτέλεσμα, ή ενδέχεται να επιφέρει τραυματισμό, θάνατο, ψυχολογική βλάβη, κακή ανάπτυξη ή στέρηση. Επιπροσθέτως, σεξουαλική βία ονομάζεται κάθε πράξη που γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση του ατόμου και μπορεί να περιλαμβάνει από σεξουαλική παρενόχληση μέχρι και βιασμό (EIGE, 2017).

Καταλήγοντας, στον όρο έμφυλη βία, ορίζεται ως η βία που ασκείται σε ένα άτομο λόγω του φύλου του. Περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που βασίζεται στο φύλο, και έχει ή είναι πιθανό να έχει ως αποτέλεσμα φυσική, σεξουαλική, ψυχολογική βλάβη ή πόνο (United Nations, 1993). Το φαινόμενο επηρεάζει κυρίως γυναίκες και νεαρά κορίτσια, θύματα ωστόσο, μπορούν να υπάρξουν και οι άνδρες κάθε ηλικίας αλλά και ολόκληρες κοινότητες, ομάδες ή οικογένειες. Καθώς η παρούσα έρευνα εστιάζει στις διακρίσεις που δέχεται το γυναικείο φύλο, θα γίνεται αναφορά στην άσκηση έμφυλης βίας κατά του γυναικείου φύλου. Μία μορφή διάκρισης λοιπόν κατά των γυναικών είναι η βία που ασκείται εις βάρος του φύλου τους, φαινόμενο που αποτελεί παραβίαση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Council of Europe, 2011).

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ

Στη παρούσα έρευνα τίθεται ως ζήτημα προς αναλογισμό η αναγκαιότητα έκφρασης της έσχατης μορφής της άσκησης έμφυλης βίας το φαινόμενο της γυναικοκτονίας. Σκόπιμος επομένως, κρίνεται ο καθορισμός της έννοιας αυτής, για την αναγνώριση της έκτασης του κοινωνικού ζητήματος και της διαφοράς του από τον όρο ανθρωποκτονία.

Τον όρο χρησιμοποίησε για πρώτη φορά η Diana E. Russell, το 1976, κατά τη διάρκεια του πρώτου Διεθνές Δικαστήριο για τα Εγκλήματα κατά των Γυναικών δηλώνοντας πως επιλέγει τη χρήση του για να αναφέρεται στη θανάτωση ατόμων του θηλυκού φύλου από άτομα του αρσενικού επειδή είναι θηλυκά (Russell, 2011).

Στο Μεξικό, ο Γενικός Νόμος για την Πρόσβαση των Γυναικών σε μία ζωή χωρίς βία (2007) ορίζει τη γυναικοκτόνο βία ως «την πιο ακραία μορφή έμφυλης βίας κατά των γυναικών, που παράγεται με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους δημόσια και ιδιωτικά και γεννιέται μέσα από μισογυνιστικές ενέργειες που μπορούν να οδηγήσουν στην ασυδοσία της κοινωνίας και του κράτους και κορυφώνονται με την ανθρωποκτονία και άλλες μορφές βίαιου θανάτου γυναικών» (UNODC, 2014: 52).

Κατά το φεμινιστικό κίνημα η «γυναικοκτονία» αποτέλεσε την αντιπρόταση στον όρο ανθρωποκτονία προκειμένου να αναγνωριστεί το υπόβαθρο του φαινομένου της άσκησης βίας προς τις γυναίκες, όπως η ανισότητα των φύλων, το οποίο στην ακραία μορφή του καταλήγει σε θάνατο (UN General Assembly, 2012).

Η Διακήρυξη της Βιέννης το 2012 για τη γυναικοκτονία περιγράφει τη γυναικοκτονία ως τις δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών λόγω του φύλου τους και μπορεί να λάβει τις εξής μορφές: η δολοφονία γυναικών ως αποτέλεσμα ενδοοικογενειακής βίας/ βία από σύντροφο, οι δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών στο όνομα της λεγόμενης «τιμής», οι στοχευμένες δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών στα πλαίσια ένοπλης σύγκρουσης, οι δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών που σχετίζονται με την προίκα, οι δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού και της ταυτότητα φύλου, τα βασανιστήρια και οι μισογυνιστικές δολοφονίες γυναικών, τη δολοφονία ιθαγενών και ιθαγενών γυναικών και κοριτσιών λόγω του φύλου τους, η βρεφοκτονία και εμβρυοκτονία με βάση το φύλο, ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, γυναικοκτονίες που βασίζονται σε

κατηγορίες για μαγεία και άλλες που συνδέονται με συμμορίες, οργανωμένο έγκλημα, εμπόριο ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων και διακίνηση όπλων (ACUNS, 2014).

Το 2017 το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των φύλων (EIGE) συγκέντρωσε ορισμούς του φαινομένου της γυναικοκτονίας όπως αναγνωρίζονται σε ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο δημιουργώντας το γλωσσάριο συγκεκριμένων ορισμών, του βιασμού, της γυναικοκτονίας και της βίας από οικείο σύντροφο, το «Glossary of definitions of rape, femicide and intimate partner violence». Ένας από αυτούς τους ορισμούς της γυναικοκτονίας αποτελεί αυτός που αναγράφεται παραπάνω από τη Διακήρυξη της Βιέννης.

Όπως καταγράφεται στο γλωσσάριο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου (2017): ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών ορίζει το φαινόμενο ως τη δολοφονία μιας γυναίκας από άνδρα με τον οποίο είχε στενή σχέση, δηλαδή πρώην ή νυν σύζυγο ή σύντροφο, εραστή, άντρα με τον οποίο έχει αποκτήσει παιδί όπως επίσης και άντρα με τον οποίο αρνείται να προβεί σε συναισθηματική ή σεξουαλική σχέση. Η Διεθνής Ταξινόμηση Εγκλημάτων για Στατιστικούς Σκοπούς (ICCS), περιορίζει τον όρο στην πρόταση πως γυναικοκτονία είναι η εκ προθέσεως δολοφονία μιας γυναίκας για μισογυνιστικούς ή βασισμένους στο φύλο λόγους. Τέλος, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) συμφωνεί με τον τελευταίο ορισμό και τον διευρύνει αναφέροντας πως πρόκειται για κάθε είδους θανάτωση γυναικών ή κοριτσιών για λόγους που σχετίζονται με το φύλο.

1.3 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης (2019) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η έμφυλη βία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Κατηγοριοποιώντας τις μορφές αυτές, το κοινωνικό αυτό πρόβλημα χωρίζεται στις εξής ευρύτερες κατηγορίες: η φυσική-σωματική βία, η ψυχολογική βία, η σεξουαλική βία, η λεκτική βία και η κοινωνικοοικονομική βία.

Η φυσική βία περιλαμβάνει ξυλοδαρμό, κάψιμο, κλωτσιές, γροθιές, δάγκωμα, ακρωτηριασμό, δολοφονία, ή χρήση αντικειμένων και όπλων για την πρόκληση σωματικής βλάβης ή πόνου στο άτομο. Η άσκηση σωματικής βίας μπορεί επίσης να έχει σκοπό την επίδειξη δύναμης, εξουσίας ή τον περιορισμό της αυτοδιάθεσης του

θύματος. Αυτός ο τύπος άσκησης βίας, πέραν του αντίκτυπου που έχει στη σωματική υγεία και ακεραιότητα του ανθρώπου, επιφέρει βλάβες και στην ψυχολογία του. Ένα παράδειγμα έκφρασης έμφυλης βίας ασκούμενη σωματικά είναι ο δημόσιος, συχνά, ξυλοδαρμός ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, από οργανωμένες ή μη ομάδες, ύστερα από φανερή ένδειξη ότι ανήκουν σε αυτή τη κοινότητα, όπως σε ζευγάρια που δείχνουν τρυφερότητα δημόσια (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

Οι τακτικές, συστηματικές και σκόπιμες λεκτικές επιθέσεις που στοχεύουν σε ευαίσθητα θέματα ενός ατόμου ή μίας ομάδας ατόμων θεωρούνται λεκτική κακοποίηση. Η έμφυλη βίας μέσω της λεκτικής επίθεσης κυρίως στοχεύει τις γυναίκες και τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα. Είναι συχνό φαινόμενο η σεξουαλικοποίηση της γυναίκας μέσω εκφράσεων που υποδηλώνουν ότι αποτελούν σεξουαλικά αντικείμενα ή ασκούν κριτική στο πόσους συντρόφους με τους οποίους έχει συνευρεθεί ερωτικά. Στα ΛΟΑΤΚΙ άτομα η έμφυλη βία ασκείται μέσω απρεπών χαρακτηρισμών που τους οδηγεί στο να αποκρύπτουν την σεξουαλική τους προτίμηση ή ταυτότητα, ακόμα και να φοβούνται για τη ζωή τους, όπως αναφέρεται και παραπάνω, λόγω του κινδύνου που ανατρέχουν για άσκηση φυσικής βίας εις βάρος τους (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

Παρόλο που κάθε κατηγορία έκφρασης της έμφυλης βίας έχει ως αποτέλεσμα της επιβάρυνση της ψυχολογίας του θύματος, η άσκηση ψυχολογικής βίας αποτελεί μία ξεχωριστή κατηγορία που περιλαμβάνει την απειλητική συμπεριφορά, τον περιορισμό ή απομόνωση, για παράδειγμα από κάποιες κοινωνικές δραστηριότητες, την απόκρυψη πληροφοριών, τη παραπληροφόρηση και τον εκφοβισμό. Σύνηθες θύματα ψυχολογικής βίας είναι γυναίκες και άνδρες που δεν συμπεριφέρονται σύμφωνα με τα κοινωνικά πρότυπα του φύλου τους ή του κοινωνικού τους ρόλου (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει τη μη συναινετική ερωτική συνεύρεση ή απόπειρα συνεύρεσης, η εμπλοκή σε άλλες μη συναινετικές πράξεις σεξουαλικής φύσεως, ο συζυγικός βιασμός αλλά και η απειλή όλων των παραπάνω (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

Η κοινωνικοοικονομική βία αναφέρεται κυρίως στο γεγονός πως η γυναίκα έχει θεωρηθεί οικονομικά ευάλωτη και εξαρτώμενη από τον άνδρα. Το γεγονός αυτό παρατηρείται τόσο σε κοινωνικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο Παράδειγμα αποτελεί

η στέρηση του εισοδήματος του θύματος ή η απαγόρευση να έχει ξεχωριστό εισόδημα, η άρνηση πρόσβασης στην εκπαίδευση ή αμειβόμενη εργασία (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, η έμφυλη βία μπορεί να λάβει τις εξής ιδιαίτερες μορφές: καταδίωξη/παρακολούθηση (stalking), αναγκαστικοί γάμοι, ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, αναγκαστική έκτρωση και αναγκαστική στείρωση, σεξουαλική παρενόχληση, βοήθεια ή συνέργεια και προσπάθεια, τα λεγόμενα εγκλήματα «τιμής» (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2019).

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Για την καλύτερη κατανόηση της ιστορική αναδρομής του φαινομένου της έμφυλης βίας θα διερευνηθεί η θέση των φύλων και η εξέλιξη της σχέσης αυτών ανά τους αιώνες. Το φύλο αποτελεί ζήτημα ιστορικό, πολιτικό, οικονομικό, ταξικό και κοινωνικό ενώ πολλές φορές μάλιστα ο όρος φύλο ταυτίζεται με τις γυναίκες (Χαντζαρούλα, 2012). Οι άνθρωποι διακρίνονται για τα διάφορα χαρακτηριστικά τους με βάσει το κοινωνικό τους φύλο καθώς επωμίζονται ρόλους και συμπεριφορές από τη στιγμή που γεννιούνται. Ρόλους σε σχέση με όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και προσωπικής τους ζωής (Στρατηγάκη, 2007). Η πρώτη προσπάθεια ερμηνείας της έμφυλης κοινωνικά τάξης πραγμάτων πραγματοποιήθηκε το 1974 από την ανθρωπολόγο Sherry Ortner, η οποία ισχυρίζεται ότι οι γυναίκες συνδέονταν με τη φύση και οι άνδρες με τον πολιτισμό. Σύμφωνα με την οικουμενική αντίληψη, η φύση υποτάσσεται στον πολιτισμό, άρα οι γυναίκες υποτάσσονταν στους άνδρες (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο της αρχαίας ελληνικής ιστορίας από περίπου το 750 π. Χ. έως το 480 π. Χ., όπως και στην κλασική περίοδο 480 π.Χ. έως το 330 π.Χ. , οποιαδήποτε αναφορά στο πρόσωπο της γυναίκας είναι πάντα σε σχέση με την αναπαραγωγή της οικογένειας, την ευθύνη του οίκου και τη συμμετοχή της στην καλλιέργεια της γης στην περίπτωση που ήταν μέλος των φτωχότερων τάξεων. Κατά την ελληνιστική περίοδο (330 - 30 π.Χ.) ο ρόλος της γυναίκας δεν περιοριζόταν αποκλειστικά στα «του οίκου» καθώς δεν ήταν ασυνήθιστο φαινόμενο να τιμώνται με δημόσια αξιώματα και γυναίκες, συνήθως βασίλισσες και ιέρειες, και άλλες που

ανήκαν σε υψηλή κοινωνική τάξη. Κατά το πρώιμο ρωμαϊκό δίκαιο, η γυναίκα βρισκόταν μετά τον γάμο υπό την κηδεμονία του συζύγου της (cum manu) ενώ κατά τη ρωμαϊκή δημοκρατία η γυναίκα δεν ήταν πια κάτω από την κηδεμονία του συζύγου της (sine manu), αλλά ανήκε νομικά στην κηδεμονία της οικογένειας του πατέρα της και συμμετείχε δικαιωματικά στην πατρική περιουσία (27 π.Χ. – 476) (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

Η βυζαντινή περίοδος (330 έως 1450 μ.Χ.) διέπεται επίσης από συντηρισμό και πατριαρχική δομή της κοινωνίας με μόνη υπαρκτή διέξοδο της γυναίκας να μην αφοσιωθεί σε μια οικογένεια και ένα σύζυγο, να ζήσει σε ένα γυναικείο μοναστήρι αφιερώνοντας τη ζωή της στο Θεό. Ο αποκλεισμός των γυναικών από τη δημόσια ζωή μπορούσε να σπάσει σε κάποιες περιπτώσεις, όπου αυτές ήταν αναγκασμένες από τα πράγματα να ενισχύσουν οικονομικά τα σπίτια τους, ασκώντας ένα βιοποριστικό επάγγελμα (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

Με την έναρξη του Διαφωτισμού αργότερα, κατά τα τέλη του 17ου αιώνα, και αφού το γυναικείο φύλο άρχισε να εισχωρεί βαθύτερα στον εργασιακό χώρο και στην επιδίωξη της πιο ενεργής συμμετοχής στο δημόσιο βίο με την δημιουργία των πρώτων φεμινιστικών κινημάτων ξεκίνησαν στην Ευρώπη και οι πρώτες διεκδικήσεις δικαιωμάτων που μέχρι τότε ήταν κατεξοχήν ανδρική υπόθεση. Παρόλα αυτά τον 19ο αιώνα στην Ελλάδα ακόμα επικρατούσε το μοντέλο της πατριαρχικής οικογένειας και θεωρείτο περιττό για τη γυναίκα να μορφωθεί, αφού τα καθήκοντά της περιορίζονταν μόνο στο νοικοκυριό και στην ανατροφή των παιδιών. Για τους άνδρες δε, η εκπαίδευση αποτελούσε το μέσο για την κατάκτηση του δημόσιου χώρου και τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος. Το 1834 κατοχυρώνεται με διάταγμα η υποχρεωτική συμμετοχή των Ελληνίδων στη δημόσια δημοτική εκπαίδευση ενώ χρειάστηκε ένας ολόκληρος αιώνας ακόμη να περάσει για να κερδηθεί το δικαίωμα της ψήφου, στις δημοτικές εκλογές στις 20 Μαρτίου 1930. Η ψηφοφορία των γυναικών επιτεύχθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στις βουλευτικές εκλογές στις 5 Δεκεμβρίου 1934, μέσω συνταγματικής τροποποίησης (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

1.5 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

«Δεν υπάρχει ίσως χώρα, εις την οποίαν το ζήτημα της επισήμου επεμβάσεως της γυναικός εις την πολιτικήν να εθεωρήθη ως η πλέον γελοία ουτοπία, όσον η Ελλάς.

Αλλά και δεν υπάρχει βεβαίως χώρα, εις την οποίαν αι γυναίκες […] να υποβάλλονται εις κάθε είδους θυσίας χάριν της πολιτικής, όσον η Ελλάς». (Κ. Παρρέν, 1906)

Στην σύγχρονη Ελλάδα, το βήμα-τομή της αρχής των φεμινιστικών διεκδικήσεων αποτέλεσε η εμφάνιση του περιοδικού η «Εφημερίς των Κυριών» στις 9 Μαρτίου του 1887. Η εφημερίδα απευθυνόταν σε γυναίκες και κύριοι στόχοι της αποτέλεσαν η χειραφέτηση της γυναίκας με πλήρη δικαιώματα στον τομέα της εκπαίδευσης και την εργασία. Υπεύθυνη για την έκδοσή της ήταν η Καλιρρόη Παρρέν, η οποία έμεινε στην ιστορία και ως η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος. Παρόλα αυτά, σε όλο τον 19ο αιώνα, η μέση εκπαίδευση των κοριτσιών, χαρακτηριζόταν από την έλλειψη κρατικής πρόνοιας, με αποτέλεσμα τις ανάγκες των κοριτσιών που επιθυμούσαν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους μετά το δημοτικό σχολείο, να ικανοποιεί η ιδιωτική πρωτοβουλία. (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Ελληνική Ιστορία, 2001)

Η πρώτη γυναίκα δε που εισήχθη σε ελληνικό πανεπιστήμιο είναι η Ιωάννα Στεφανόπολι, η οποία το 1890 έγινε δεκτή στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στον εργασιακό τομέα επίσης μέχρι το 1908, το ελληνικό κράτος διατήρησε αρνητική στάση στο να προσλάβει ως υπαλλήλους σε υπηρεσίες του δημοσίου γυναίκες, σε μια εποχή που οι ανάγκες της κοινωνίας ωθούσαν έναν αριθμό γυναικών στη μισθωτή εργασία. Τον 20ο αιώνα βέβαια το ποσοστό του γυναικείου φύλου που πληρώνεται για την εργασία του, αυξάνεται όλο και πιο σταθερά. Η συμμετοχή αυτή στη μισθωτή εργασία άρχισε να παρέχει στο γυναικείο φίλο και για πρώτη φορά την ικανότητα απόκτησης οικονομικής ανεξαρτησίας. (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Ελληνική Ιστορία, 2001)

Η πορεία των διεκδικήσεων στην Ελλάδα όμως, όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη, δεν ακολούθησαν σταθερή εξέλιξη καθώς με την άνοδο του φασισμού στις αρχές του 20ού αιώνα και την δικτατορία του Μεταξά οι αντιδράσεις στις επιδιώξεις ισότητας των φύλων οξύνθηκαν. Συγκεκριμένα, ευνόησαν την ιδεολογία που όριζε το πεδίο δραστηριότητας των γυναικών με τις λέξεις: «Kinder, Küche, Kirche» (=Παιδιά, Κουζίνα, Εκκλησία). Χρειάστηκε να λήξει και ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος ώστε να πραγματοποιηθούν τα πρώτα βήματα απονομής της ισοπολιτείας στις Ελληνίδες μόλις το 1952. Την απόφαση αυτή επίσπευσε το γεγονός ότι το 1951 η Ελλάδα έγινε μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, που από τις 10 Δεκεμβρίου 1948, σε Γενική

Συνέλευση, είχε ψηφιστεί στο Παρίσι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου, με σκοπό να προφυλάξουν σε επίπεδο διεθνούς δικαίου τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών κάθε κράτους. Οι βασικοί άξονες της Οικουμενικής Διακήρυξης, ήταν «ελευθερία, ισότητα, μη διάκριση, αδελφοσύνη». Στις 19 Φεβρουαρίου 1956, ο νέος πρωθυπουργός, Κωνσταντίνος Καραμανλής, διόρισε ως Υπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας την Λ. Τσαλδάρη, την πρώτη γυναίκα στην Ελλάδα που ανέλαβε υπουργικά καθήκοντα. Ωστόσο, καμία άλλη γυναίκα δεν διορίστηκε ξανά σε θέση υπουργού μετά την Τσαλδάρη μέχρι και την Μεταπολίτευση τον Ιούλιο του 1974. Άλλη μια εκλογή ορόσημο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ αποτελεί το 1967 η Διακήρυξη για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των γυναικών. (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Ελληνική Ιστορία, 2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1. ΑΙΤΙΑ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Η έμφυλη βία και συγκεκριμένα η βία ενάντια των γυναικών πηγάζει από τις βαθιά ριζωμένες αυστηρές πατριαρχικές και θρησκευτικές αντιλήψεις που επικρατούν σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ασταμάτητη αναπαραγωγή και προώθηση στερεοτύπων σεξιστικού περιεχομένου από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ενημέρωσης, η δημιουργία λανθασμένων προτύπων συμπεριφοράς και η έλλειψη επιμόρφωσης του γενικού πληθυσμού για ζητήματα πρόληψης και αντιμετώπισης, αποτελούν μερικούς από τους λόγους που υφίσταται η βία ενάντια των γυναικών.

Ορισμένα γενεσιουργά αίτια έμφυλης βίας είναι η ανάγκη του θύτη να επιβληθεί στο θύμα με στόχο του την ανάδειξη δύναμης και υπεροχής, η αίσθηση του ελέγχου που κατακλύζει τον θύτη όταν επιβάλλεται στο θύμα καθώς και το αίσθημα ανωτερότητας απέναντι στην σύντροφό του. Υψηλής σημασίας αιτία αποτελεί και το παρελθόν του θύτη και αν ο ίδιος έχει υπάρξει θύμα ή μάρτυρας ενδοοικογενειακής βίας και αν γενικότερα έχει βιώσει βίαιες καταστάσεις στην ζωή του. Οι πολιτισμικές πεποιθήσεις που θέλουν τον άνδρα κυρίαρχο σε κάθε τομέα, επαγγελματικό, οικονομικό, πολιτικό, αθλητικό, οδηγούν συχνά στην υιοθέτηση επιβλαβών συμπεριφορών με στόχο την επίδειξη ανδρισμού και την απόκτηση υψηλού κύρους (WHO, 2021).

Μερικοί ενισχυτικοί παράγοντες έμφυλης βίας είναι η κατάχρηση ουσιών, η ανεργία και οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Η αδυναμία του ατόμου να διαχειριστεί καταστάσεις κρίσεις και καταστάσεις που του προκαλούν έντονα αρνητικά συναισθήματα όπως για παράδειγμα άγχος, θυμό, στεναχώρια και υπερβολική ζήλια καθώς και η αντιμετώπιση ψυχολογικών – ψυχιατρικών προβλημάτων, ενισχύουν τις εντάσεις μεταξύ ζευγαριών. Ακόμα η δυσκολία επικοινωνίας που αντιμετωπίζουν μεταξύ τους ορισμένα ζευγάρια καθώς και ένας αποτυχημένος γάμος, αποτελούν πηγή συγκρούσεων και διαταραχής ενός ήρεμου βίου (The No More Project, 2021).

Τέλος η ατιμωρησία βίαιων συμπεριφορών από την κυβέρνηση, οι νομικές διακρίσεις και τα νομικά κενά, τα χαμηλά επίπεδα ισότητας στα δύο φύλα καθώς και η

συγκάλυψη περιστατικών έμφυλης βίας από τα ΜΜΕ, η υποτίμηση των επιπτώσεων της έμφυλης βίας στο θύμα και η επίρριψη ευθυνών στο θύμα, μπορεί να μην αποτελούν γενεσιουργά αίτια έμφυλης βίας αλλά διαιωνίζουν την ύπαρξη της και την αποδοχή της από την κοινωνία ως κάτι το φυσιολογικό (Royal, 2019 . Russo & Pirlott, 2006).

2.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ

Τα θύματα έμφυλης βίας και συγκεκριμένα οι γυναίκες που αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των θυμάτων έμφυλης βίας αντιμετωπίζουν σημαντικές επιπτώσεις της βίας που έχουν υποστεί καθημερινά. Οι συνέπειες αυτές διακρίνονται σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες, σωματικές, ψυχολογικές, σεξουαλικές , οικονομικές και κοινωνικές, ανάλογα το είδος της βίας που έχουν υποστεί.

Οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες που αντιμετωπίζουν τα θύματα έμφυλης βίας περιλαμβάνουν κυρίως σωματικές βλάβες όπως μώλωπες, γρατζουνιές ή αιμορραγία μέχρι και πιο σοβαρές όπως μερικά ή πλήρες κατάγματα οστών, εσωτερική αιμορραγία και η παρουσία παθογόνων μικροβίων στον οργανισμό του θύματος.

Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στο θύμα αποτελούν τα χρόνια σωματικά και ψυχολογικά προβλήματα όπως το χρόνιο άγχος, τα προβλήματα ύπνου, οι χρόνιοι πόνοι και ημικρανίες, γαστρεντερικά προβλήματα, καρδιακά και αναπνευστικά προβλήματα (The No More Project, 2021).

Ψυχολογικές: Σύμφωνα με στοιχεία της The No More Project (2021), η έμφυλη βία προκαλεί στο θύμα μακροπρόθεσμες ψυχολογικές επιπτώσεις εκ των οποίων διακρίνουσες είναι η διαταραχή άγχους, η διαταραχή μετατραυματικού στρες και η κατάθλιψη. Τα θύματα έμφυλης βίας τείνουν να παρουσιάζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό διαταραχές διατροφικές και ύπνου (WHO, 2013).

Οικογενειακές: Η έμφυλη βία έχει επιπτώσεις και στην οικογένεια του θύματος και συγκεκριμένα στα παιδιά. Αρκετά σύνηθες είναι και τα ίδια τα παιδιά να είναι θύματα βίας σε μια οικογένεια, αλλά ακόμα και αν δεν υφίστανται άμεσα βία από τον θύτη, η έκθεσή τους και μόνο σε καταστάσεις βίας αποτελεί σημαντικό κατασταλτικό παράγοντα στην ψυχική τους υγεία. Η απουσία της αίσθησης της ασφάλειας, της σταθερότητας και της αγάπης ,που προκύπτουν από ένα βίαιο οικογενειακό

περιβάλλον, δημιουργεί σε ένα παιδί άγχος, λανθασμένη εικόνα για τις σχέσεις, δυσκολία διαχείρισης των συναισθημάτων του καθώς επίσης και συναισθηματικά ξεσπάσματα (WHO, 2021).

Κοινωνικές: Η έμφυλη βία επηρεάζει την ποιότητα ζωής του θύματος, την υποβαθμίζει καθώς το θύμα απομονώνεται κοινωνικά και αποκτά επιβλαβής για το ίδιο συνήθειες όπως η κατάχρηση ουσιών και αλκοόλ.

Σεξουαλικές – Αναπαραγωγικές: Συχνά οι γυναίκες που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας έρχονται αντιμέτωπες με το ενδεχόμενο μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης η οποία μπορεί να εξελιχθεί άκρως επικίνδυνη για την υγεία μιας γυναίκας, καθώς μπορεί να μην λάβει την κατάλληλη ιατρική βοήθεια και καθοδήγηση κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Επίσης, εάν η εγκυμοσύνη είναι ανεπιθύμητη, η άμβλωση ενδέχεται να μην γίνει υπό τις κατάλληλες συνθήκες και με τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Κατά τη διάρκεια της κύησης αν μια γυναίκα υποστεί σωματική βία έχει περισσότερες πιθανότητες να αποβάλλει ή να γεννήσει πρόωρα (WHO, 2013). Μια ακόμα συνέπεια της σεξουαλικής βίας μείζονος σημασίας, είναι τα σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα. Σύμφωνα με στοιχεία του WHO (2013) γυναίκες που είχαν βιώσει σωματική – σεξουαλική βία ήταν πιο πιθανό να έχουν κάποιο σεξουαλικώς μεταδιδόμενο νόσημα συγκριτικά με γυναίκες που δεν είχαν αντιμετωπίσει τέτοιου είδους βία.

Οικονομικές: Πέρα από το ίδιο το θύμα, η έμφυλη βία επηρεάζει την κοινωνία σε ένα ευρύτερο πεδίο, στον οικονομικό τομέα. Άτομα που έχουν υποστεί βία συνήθως καθίστανται λιγότερο αποδοτικά ή και ανίκανα να εργαστούν απουσιάζοντας συχνά από την εργασία τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεγάλο πλήγμα στην οικονομία, καθώς υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας και αρκετές επιχειρήσεις μένουν χωρίς εργατικό προσωπικό. Επίσης το κόστος αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και της ιατρικής περίθαλψης που χρειάζονται συνήθως τα θύματα, είναι αρκετά υψηλό (Medica mondiale).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΤΗ

Μελετώντας το ψυχολογικό προφίλ του δράστη κακοποίησης γυναικών, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων στην οποία ανήκουν οι δράστες με βάση χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τους, καθώς οποιοσδήποτε μπορεί να είναι θύτης. Ανεξαρτήτως θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων, μορφωτικού – εκπαιδευτικού επιπέδου, κοινωνικού κύρους, οικονομικής και οικογενειακής κατάστασης συναντάμε δράστες κακοποίησης. Αντιθέτως, παρατηρείται αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας όσο μεγαλύτερο είναι το οικονομικό εισόδημα και το μορφωτικό επίπεδο, γεγονός που μας δείχνει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ βίας και μειωμένου εκπαιδευτικού – οικονομικού βαθμού. Σύμφωνα με την Μαρίνου (2003) η δημόσια εικόνα που παρουσιάζουν οι δράστες κακοποίησης είναι εντελώς διαφορετική από αυτή του ιδιωτικού τους βίου. Στην προσπάθεια ωστόσο της σκιαγράφησης της ψυχολογικής κατάστασης των θυτών έχουμε ξεχωρίσει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν έντονα οι θύτες.

Προτού προχωρήσουμε στην ανάλυση των χαρακτηριστικών αυτών σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι η κακοποίηση γυναικών δεν αποτελεί κάποιο ατύχημα, αλλά είναι μια πράξη την οποία οι δράστες επιλέγουν με πλήρη συνείδηση και στόχο έχουν την άσκηση ελέγχου στο θύμα (Μαρίνου, 2003).

Ορισμένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά που φέρουν οι δράστες κακοποίησης όπως αναφέρει ο Γιωτάκος (2013), είναι η παρορμητική συμπεριφορά και η έλλειψη υπευθυνότητας, αποτέλεσμα της οποίας είναι η απρόσεκτη οδήγηση, και η οποία συμπεριφορά ενισχύεται δραστικά με την κατανάλωση αλκοολούχων ουσιών και τη χρήση ναρκωτικών ουσιών. Κοινό γνώρισμα των διαπροσωπικών σχέσεων που δημιουργούν οι θύτες είναι ότι είναι επιφανειακές και χωρίς ουσία (Γιωτάκος, 2013), εξυπηρετώντας κυρίως προσωπικά τους συμφέροντα. Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2004) οι διαπροσωπικές αυτές σχέσεις κατακλύζονται από έντονα αρνητικά συναισθήματα όπως αυτό του θυμού, της ζήλειας, του φόβου, του άγχους, της εχθρότητας και της εκδίκησης, τα οποία δεν μπορούν να διαχειριστούν.

Ακόμα ένα κοινό γνώρισμα που παρουσιάζουν οι δράστες κακοποίησης είναι ότι δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεων τους και τείνουν να αρνούνται την βίαιη συμπεριφορά τους. Η Παπαμιχαήλ (2004), αναφέρει τέσσερις πτυχές αυτής της άρνησης οι οποίες είναι η απόλυτη άρνηση βίας που έχει διαπράξει, η μείωση της σοβαρότητας της συμπεριφοράς του, η εκλογίκευση της και τέλος η ενοχοποίηση του θύματος. Αν και παρουσιάζονται κοινωνικοί, στην πραγματικότητα τείνουν να απομονώνονται και να εξαρτώνται από την σύντροφο τους, την οποία χρησιμοποιούν ως μέσω αποκατάστασης της χαμηλής τους αυτοπεποίθησης – αυτοεκτίμησης, και του τραυματισμένου τους ανδρισμού μέσω της σεξουαλικής βίας (Παπαμιχαήλ 2004).

Σημαντικό στοιχείο της συμπεριφοράς ενός θύτη κακοποίησης είναι η έλλειψη επικοινωνιακών δεξιοτήτων που του προκαλούν προβλήματα στις διαπροσωπικές του σχέσεις, καθώς είναι συναισθηματικά ασταθής και δεν εκφράζει τις πραγματικές του ανάγκες (Παπαμιχαήλ, 2004). Σύμφωνα με τον Γιωτάκο (2013), ένας θύτης δεν χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ενσυναίσθησης, ανοχή στην ματαίωση και την κριτική.

Βάση κλινικής προσέγγισης η επιθετική συμπεριφορά αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα διαταραχών προσωπικότητας και συγκεκριμένα της οριακής και της αντικοινωνικής διαταραχής, με αποτέλεσμα να παρατηρείται στους θύτες βίας το εξής πρόβλημα, η απουσία κοινωνικής συμμόρφωσης (Γιωτάκος, 2013). Η παρουσία επιθετικής συμπεριφοράς στο παρελθόν και η επανάληψη της μπορεί να οφείλεται σε ψυχοπαθολογία του δράστη όπως ψυχωτικές πεποιθήσεις – παραλήρημα ενός ψυχωτικού επεισοδίου.

Πέρα από την βίαιη συμπεριφορά και τα παραπάνω χαρακτηριστικά, οι δράστες κακοποίησης συνδέονται μέσω του κοινού παρελθοντικού ιστορικού βίας που μοιράζονται (Γιωτάκος, 2013). Αυτό το ιστορικό αποτελείται κυρίως από βίαιη και δυσάρεστη παιδική ηλικία, στην οποία είτε είχαν βιώσει άμεσα την κακοποίηση είτε έμμεσα ως μάρτυρες αυτής.

Παρά βέβαια την ύπαρξη των προαναφερόμενων χαρακτηριστικών, είναι δύσκολο πολλές φορές να ξεχωρίσει κανείς έναν θύτη, καθώς σε αντίθεση με την βίαιη συμπεριφορά που κυριαρχεί στην ιδιωτική του ζωή, την επικαλύπτει με την δημόσια παρουσία του. Η εικόνα που τείνουν να υιοθετούν και να προβάλλουν δημόσια είναι αυτή ενός ευγενικού και ευαίσθητου ατόμου με αρχές που πρεσβεύουν την οικογένεια

και την θρησκεία, με αποτέλεσμα να είναι αξιαγάπητοι στον κοινωνικό τους περίγυρο (Παπαμιχαήλ 2004).

3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΘΥΜΑΤΟΣ

Όπως συμβαίνει με τους δράστες κακοποίησης, έτσι και με τα θύματα δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο προφίλ των γυναικών θυμάτων κακοποίησης. Όλα τα χαρακτηριστικά των θυμάτων που προκύπτουν από άλλες έρευνες δεν είναι αντιπροσωπευτικά του συνόλου, καθώς τα δείγματα που χρησιμοποιήθηκαν κατά την έρευνα ήταν μικρά και αποτελούνταν μόνο από τις γυναίκες που είχαν υποστεί βία και είχαν απευθυνθεί σε κάποιο υποστηρικτικό φορέα, την αστυνομία ή κάποιο νοσοκομείο (Παπαμιχαήλ, 2004). Για τις γυναίκες που σιώπησαν και δεν αναζήτησαν βοήθεια δεν υπάρχουν στοιχεία. Επίσης σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2004) τα χαρακτηριστικά αυτά περιγράφουν τις γυναίκες αφού έχουν υποστεί την κακοποίηση ως αποτέλεσμα αυτής και δεν προϋπάρχουν ως χαρακτηριστικά που φέρει μια γυναίκα με μεγαλύτερες πιθανότητες να γίνει θύμα κακοποίησης, σε σχέση με κάποια άλλη.

Το ένα και μοναδικό κοινό χαρακτηριστικό που παρουσιάζουν οι γυναίκες θύματα με τους δράστες, είναι ο ενστερνισμός και η αποδοχή των παραδοσιακών ρόλων των δύο φύλων (Ρούκη, 2011). Η εσωτερίκευση των στερεοτυπικών αυτών ρόλων μόνο βλαβερή μπορεί να είναι για τον γυναικείο ψυχισμό, καθώς αποτελούν πηγαίο αποτέλεσμα των αυστηρών πατριαρχικών αρχών.

Ένα μεγάλο ερώτημα που τίθεται συχνά είναι γιατί τα θύματα δεν εγκαταλείπουν την κακοποιητική σχέση. Σε περίπτωση απουσίας των κατάλληλων οικονομικών, εκπαιδευτικών και ψυχολογικών μέσων, τα θύματα κακοποίησης δύσκολα μπορούν να διαφύγουν από την βίαιη σχέση (Ρούκη, 2013). Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ, (2004) μετά από χρόνια κακοποίηση οι γυναίκες υιοθετούν μια στάση παθητική και αδρανή με αποτέλεσμα να παραμένουν για αρκετά μεγάλο διάστημα παγιδευμένες σε μια σχέση πόνου και εξευτελισμού, συνήθως για τους εξής λόγους:

1. Έχουν αναπτύξει κάποιου είδους εξάρτηση από τον δράστη τους, είτε αυτή είναι οικονομική είτε συναισθηματική.
2. Υπάρχει ο φόβος ότι ο δράστης θα πραγματοποιήσει τις απειλές του σε περίπτωση που τον εγκαταλείψει – φόβος για περαιτέρω βία.

3. Ελπίζουν ότι η συμπεριφορά του δράστη είναι βραχυπρόθεσμη και στο μέλλον θα αλλάξει ξανά και θα είναι όπως πριν γίνει βίαιος.
4. Ο φόβος του στιγματισμού τους αν γνωστοποιηθεί το γεγονός ότι είναι θύματα κακοποίησης.
5. Και τέλος αρκετά συχνά η ευθύνη που είναι αποκλειστικά του θύτη μεταβιβάζεται στο θύμα.

Ως αποτέλεσμα της κακοποίησης, οι γυναίκες θύματα παρουσιάζονται ως άτομα με χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση, κυριαρχούνται από αισθήματα κατωτερότητας, ανικανότητας και ανεπάρκειας, παρουσιάζοντας αυξημένα συμπτώματα κατάθλιψης (Μαρίνου, 2003). Συχνά παρατηρείται ότι αναλαμβάνουν την ευθύνη για την βίαιη συμπεριφορά του συντρόφου τους με αποτέλεσμα να γίνονται ενοχικές και αυτοϋποτιμητικές, γεγονός που τις εμποδίζει να νιώσουν οργή για την κακοποίηση που δέχονται. Απομονώνονται από τον κοινωνικό τους περίγυρο είτε επειδή τις αναγκάζει ο δράστης μέσω της απαγόρευσης και των απειλών του, είτε επειδή προσπαθούν να αποφύγουν οι συγγενείς και φίλοι να καταλάβουν τι συμβαίνει (Παπαμιχαήλ, 2004).

Καθώς δεν μπορούν να ξεφύγουν από την κακοποιητική σχέση προσπαθούν με διάφορα μέσα να αποφύγουν τις εντάσεις με τον δράστη και να διατηρήσουν την ενότητα της σχέσης – οικογένειας. Ένα από αυτά τα μέσα είναι το σεξ, το οποίο δυσκολεύονται να διαχωρίσουν από την αγάπη. Σύμφωνα με την Παπαμιχαήλ (2004), η παθητική στάση που υιοθετούν αιτιολογείται και ως μέσω διατήρησης ενός αρμονικού περιβάλλοντος και αυτοάμυνας. Στην προσπάθεια τους να διαχειριστούν και να μειώσουν το υπερβολικά αυξημένο και μόνιμο άγχος που τις κατακλύζει, όπως επίσης και τα ψυχοσωματικά συμπτώματα που παρουσιάζουν, πολλές γυναίκες θύματα καταφεύγουν σε επιβλαβείς συνήθειες. Συνήθειες όπως η κατάχρηση αλκοόλ, ψυχοφαρμάκων και αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

«Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.» (Ελληνικό Σύνταγμα 2001, ΦΕΚ 85/Α/18-4-2001, άρθρο 4 παρ.2)

«Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών.» (Ελληνικό Σύνταγμα 2001, ΦΕΚ 85/Α/18-4-2001, άρθρο 116 παρ.2)

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και ακραία μορφή διάκρισης, η οποία πηγάζει από τις ανισότητες μεταξύ των φύλων και συμβάλλει στη διατήρηση και την ενίσχυσή τους. Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί θεμελιώδη αξία και στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναγνωρίζεται από τις συνθήκες [άρθρα 2 και 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), άρθρο 8 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)] και από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 23). Ο Χάρτης αναγνωρίζει επίσης το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στη ζωή και το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου και απαγορεύει την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, καθώς και όλες τις μορφές δουλείας και αναγκαστικής εργασίας (άρθρα 1 έως 5 του Χάρτη). Η προστασία των γυναικών από τη βία αποτελεί επίσης υποχρέωση που προβλέπεται από τη σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες της οποίας η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος μαζί με τα κράτη μέλη της ΕΕ , η δε Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύμβασης συνέστησε την επικύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης από την ΕΕ ως ένα πρώτο βήμα για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών με αναπηρίες.

Ιστορικά, και πρακτικά, μοχλός προώθησης της νομικής ισότητας των φύλων και της διαμόρφωσης σχετικών πολιτικών αποτελεί το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο. Χρονικά, χώρες τις Ευρώπης άρχισαν να παραχωρούν το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (Γερμανία 1917, Μεγάλη Βρετανία 1918 κα) ενώ η Ελλάδα ακολούθησε με περισσότερο από 30 χρόνια διαφορά, το 1952. Κατά

συνέπεια, έχει ενδιαφέρον να αναδείξουμε τις διαφορές στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και την αναγνώριση της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη. Τα κράτη που την επικυρώνουν πρέπει να ακολουθούν ενδελεχή, δεσμευτικά κριτήρια για την πρόληψη της έμφυλης βίας, την προστασία των θυμάτων και την τιμωρία των αυτουργών.

4.1.1 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, ή ευρέως γνωστή ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2011, τέθηκε σε ισχύ το 2014 και υπογράφηκε από την ΕΕ το 2017. Σύμφωνα με τον επίσημο ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές κείμενο που θέτει κριτήρια για την πρόληψη της έμφυλης βίας για τα κράτη- μέλη της Ευρώπης (Council of Europe, 2011)

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης του Συμβουλίου της Ευρώπης αντιμετωπίζει όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, μέσω μέτρων που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας, την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών. Αναλυτικότερα, προβλέπει για τα μέλη-κράτη που την έχουν προσυπογράψει ότι οφείλουν να έχουν εξειδικευμένα κέντρα βοήθειας, τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, προσβάσιμα καταφύγια και να παρέχουν σαφείς και συνοπτικές πληροφορίες στα θύματα. Παραχωρεί εξουσία στην αστυνομία – να απομακρύνει έναν δράστη ενδοοικογενειακής βίας από το σπίτι του, διασφαλίζει ότι όλες οι μορφές βίας κατά των γυναικών αναγνωρίζονται, διασφαλίζει αποτελεσματική και έγκαιρη έρευνα, την προστασία μεταναστριών και αιτούντων άσυλο, την παροχή στις γυναίκες άδειας παραμονής, την προστασία και υποστήριξη παιδιών μαρτύρων και την προώθηση της ευαισθητοποίησης μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα (Council of Europe, 2011).

4.1.2 ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑ

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των φύλων, κανένα κράτος μέλος της Ε.Ε. δεν έχει επί του παρόντος νομικό ορισμό της γυναικοκτονίας, ορισμένες χώρες όμως αναγνωρίζουν έμφυλα κίνητρα πίσω από τις δολοφονίες γυναικών στους νόμους τους, για παράδειγμα λόγω μίσους για λόγους φύλου.

4.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 2006 θεσπίστηκε νόμος ο οποίος απαγορεύει και θεσπίζει ως αξιόποινη πράξη την άσκηση οποιασδήποτε μορφής βίας εις βάρος των γυναικών στο πλαίσιο του γάμου ή/ και της συγκατοίκησης, αλλά και μεταξύ μελών της οικογένειας, ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα σε μια συμβίωση που σέβεται την αξιοπρέπεια και την ελευθερία. Επιπλέον, προβλέπει την αναγκαία συνδρομή ψυχολογικής συμπαράστασης για τα θύματα από εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του Υπουργείου Υγείας και από κοινωνικές υπηρεσίες του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η σύμβαση της Κωνσταντινούπολης υπεγράφη το 2011, όμως επικυρώθηκε τον Ιούνιο του 2018 και τέθηκε σε ισχύ μόλις τον Οκτώβριο του 2018. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Ν.4531/2018 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, το ελληνικό κράτος προέβη το έτος 2021 σε περαιτέρω τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της Σύμβασης. Ο Ν. 4855/20216 περί των Τροποποιήσεων του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλων επειγουσών διατάξεων, προβλέπει την αυστηροποίηση διατάξεων που προσβάλλουν τη γενετήσια αξιοπρέπεια και ελευθερία όταν τελούνται σε χώρο εργασίας ή στο πλαίσιο αναζήτησης εργασίας, την αλλαγή του χρόνου έναρξης της παραγραφής των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, όταν τελούνται σε βάρος ανηλίκων και γενικά τον εκσυγχρονισμό των ποινικών διατάξεων και την εναρμόνισή τους με τις ευρωπαϊκές συμβάσεις που ρυθμίζουν τα δικαιώματα προστασίας των ανηλίκων και ενηλίκων θυμάτων εγκληματικής δραστηριότητας.

4.2.1 ΜΕΣΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί από το υπουργείο εργασίας και κοινωνικών υποθέσεων η γραμματεία οικογενειακής πολιτικής και ισότητας φύλων, υπηρεσία στην οποία υπάγονται όποια θέματα σχετίζονται με το φύλο. Πιο συγκεκριμένα:

“Μένουμε σπίτι αλλά δεν μένουμε σιωπηλές.
Η παραμονή στο σπίτι δεν σημαίνει ανοχή στη βία.”

Κάθε γυναίκα που βιώνει περιστατικά βίας (έμφυλη ή ενδοοικογενειακή) μπορεί να καλέσει στην τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 ή να στείλει email στο : sos15900@isotita.gr Επίσης, μπορεί να απευθυνθεί στα κατά τόπους Συμβουλευτικά Κέντρα. Πληροφορίες για τους τρόπους επικοινωνίας με τα Συμβουλευτικά Κέντρα και τις διευθύνσεις , μπορείτε να βρείτε στις ιστοσελίδες www.isotita.gr και www.womensos.gr

Στην υπηρεσία αυτή μπορούν να δοθούν πληροφορίες είτε διαδικτυακά, είτε για τα κέντρα που υπάρχουν για τη δια ζώσης επίσκεψη, για περεταίρω πληροφόρηση για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και για θέματα ισότητας στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Μέσα από βάσεις δεδομένων, εκθέσεων αρμόδιων φορέων και ηλεκτρονικών αναφορών μπορεί να δοθεί μία εικόνα για την κατάσταση του ζητήματος της έμφυλης βίας στον ευρωπαϊκό χώρο αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Δεδομένα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2005, δηλώνουν πως η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί για τις γυναίκες της Ευρώπης, ηλικίας μεταξύ 15 και 44 χρόνων, η πρώτη αιτία αναπηρίας και θανάτου, ξεπερνώντας ακόμη και τα αυτοκινητιστικά δυστυχήματα ή τον καρκίνο (Βλάχου, 2006).

Λίγα χρόνια αργότερα, το 2012 η πανευρωπαϊκή έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για τη βία κατά των γυναικών φέρνει στο φως τα εξής στοιχεία: «Περίπου 13 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ έχουν πέσει θύματα σωματικής βίας κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της έρευνας, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 7 % των γυναικών ηλικίας 18-74 ετών στην ΕΕ. Την ίδια στιγμή περίπου 3,7 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ έχουν υποστεί σεξουαλική βία κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της έρευνας, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 2 % των γυναικών ηλικίας 18-74 ετών στην ΕΕ». Όσον αφορά τη ψυχολογική βία, «μία στις τρεις γυναίκες (32 %) έχει πέσει θύμα ψυχολογικής κακοποίησης από στενό σύντροφο, νυν ή τέως. Περίπου 5 % των γυναικών έχουν υποστεί οικονομική βία στην νυν σχέση τους και 13 % των γυναικών έχουν υποστεί κάποια μορφή οικονομικής βίας σε προηγούμενες σχέσεις τους». (FRA, 2014)

Για το 2013, η κύρια αιτία θανάτου διεθνώς για τις γυναίκες, ηλικίας από 16 έως 44 ετών, είναι η δολοφονία από κάποιο οικείο πρόσωπο (WHO, 2013).

Οι αριθμοί το 2017 συνεχίζουν να φανερώνουν την διάκριση που χαρακτηρίζει την έμφυλη βία και τη γυναικοκτονία εφόσον την ίδια χρονιά 87.000 γυναίκες σε όλο τον κόσμο δολοφονήθηκαν από πρόθεση. Το 58% διαπράχθηκε από πρώην ή νυν συζύγους ή συντρόφους ή μέλη της οικογένειας τους, σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα. Η ίδια έρευνα φανερώνει και τη συντριπτική διαφορά που αφορά το φύλο του θύματος έμφυλης βίας,

καθώς το 82% των θυμάτων δολοφονιών από σύντροφο είναι γυναίκες ενώ το 18% είναι άντρες. Σημαντική παρατήρηση αποτελεί το γεγονός πως, παρόλο που άνδρες καλύπτουν το μεγαλύτερο ποσοστό των θυμάτων ανθρωποκτονιών παγκοσμίως, οι γυναίκες επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος της θυματοποίησης, με θανατηφόρα συχνά κατάληξη, ως αποτέλεσμα των στερεοτύπων και της ανισότητας μεταξύ των φύλων (UNODC, 2018)

5.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με στοιχεία της αστυνομίας από τη 2η ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών του 2020, από τα 5.805 θύματα έμφυλης βίας, το 73.5 είναι γυναίκες ενώ το 93% των δραστών των εγκλημάτων αυτών είναι άνδρες. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες ενώ οι περισσότεροι δράστες είναι άνδρες. Όσον αφορά τη σχέση θύτη-θύματος, από τα 4.758 περιστατικά με δράστες άνδρες το 64,1% ήταν, είτε στο παρελθόν, είτε κατά τη διάρκεια διάπραξης του εγκλήματος σε συντροφική σχέση με το θύμα.

Σχετικά με το φαινόμενο της γυναικοκτονίας για το έτος 2020 σημειώθηκε ότι τρεις στις οχτώ γυναίκες θύματα γυναικοκτονίας δολοφονήθηκαν από το σύζυγο και μία από τον τέως σύζυγο. Στο σύνολο των ανθρωποκτονιών της ίδιας χρονιάς το 44.4% ήταν γυναικοκτονίες.

Για το έτος 2021, σύμφωνα με στοιχεία της ελληνικής αστυνομίας από τη 3η Έκθεση για τη βία κατά των γυναικών (2022) αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία. Από τα 9.942 θύματα έμφυλης βίας το 74,2% αποτελούν γυναίκες. Την ίδια χρονιά παρατηρείται ότι αυξήθηκε ο αριθμός γυναικοκτονιών σε σχέση με τα προηγούμενα έτη αλλά και ο αριθμός των ανθρωποκτονιών με θύματα γυναίκες. Συγκεκριμένα, για να γίνει πιο κατανοητό, οι γυναικοκτονίες το 2020 ήταν 8 ενώ το 2021 αυξήθηκαν στις 23. Το 66.7% των ανθρωποκτονιών το 2021 ήταν γυναίκες ενώ το 88,2% αυτών των δολοφονιών είχαν διαπραχθεί από άντρες σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ.

Τα παρακάτω παρατιθέμενα στατιστικά δεδομένα που αφορούν το ζήτημα τη έμφυλης βίας στην Ελλάδα έχουν δημοσιευτεί από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (n.d), του Υπουργείου Εσωτερικών, που παράλληλα αποτελεί τον αρμόδιο κυβερνητικό φορέα για την ισότητα ανδρών και γυναικών στην Ελλάδα. Τα στοιχεία

αυτά. Το διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου 2023, υποστηρίχθηκαν από τα Συμβουλευτικά Κέντρα του Δικτύου Δομών της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλλων (ΓΓΔΟΠΙΦ) ανά την Ελλάδα συνολικά 1.069 γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων. Συγκεκριμένα η έμφυλη βία αποτέλεσε το 87% του αριθμού αυτού με επικρατέστερο είδος έμφυλης βίας την ενδοοικογενειακή με ποσοστό 78%. Από τα περιστατικά αυτά, ενδοοικογενειακής βίας το 51% διαπράχθηκε από το σύζυγο.

Από τα παραπάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι δράστες είναι κυρίως άτομα που τα θύματα θα έπρεπε να εμπιστεύονται ως σύντροφοι ή οικεία πρόσωπά τους (Κοντοχρήστου, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

Απαραίτητη καθίσταται η παρουσία ειδικών επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας για την καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας και ιδιαίτερα αυτή των κοινωνικών λειτουργών. Διττός είναι ο ρόλος τους και αφορά στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Ένα από τα σημαντικότερα σημεία της πρόληψης του φαινομένου, το οποίο για να επιτελεστεί σωστά χρειάζεται έναν ιδιαίτερα καλό συντονισμό και συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών, αποτελεί η ενημέρωση. Ο μακροπρόθεσμος στόχος των προγραμμάτων ενημέρωσης όπως αναφέρει η Κανδυλάκη (2001) είναι: «η ευαισθητοποίηση του επονομαζόμενου κοινωνικού κεφαλαίου και των άτυπων δικτύων φροντίδας καθώς και η ενεργοποίηση ομάδων αυτοβοήθειας».

Σύμφωνα με την Χατζηφωτίου Σ. (2016), η πρόληψη του φαινομένου έμφυλης βίας από φορείς προς τις γυναίκες θύματα βίας χωρίζεται σε τρία επίπεδα, το πρωτογενές, το δευτερογενές και το τριτογενές. Το πρωτογενές επίπεδο αφορά στην λήψη μέτρων προστασίας για κάθε άτομο το οποίο θα μπορούσε ενδεχομένως να υπάρξει θύμα κακοποίησης καθώς και τη λήψη μέτρων τα οποία στοχεύουν στην μακροπρόθεσμη απαλοιφή του φαινομένου. Το δευτερογενές επίπεδο αφορά την πρόληψη ατόμων που βρίσκονται σε κατηγορία υψηλού κινδύνου ως προς την βίωση μιας κακοποιητικής εμπειρίας. Η πρόληψη στο επίπεδο αυτό επιτυγχάνεται μέσω πιο άμεσων παρεμβάσεων από ότι συμβαίνει στο προηγούμενο, όπως επισκέψεις κατοίκον, τηλεφωνικές επικοινωνίες και παροχή των αναγκαίων πληροφοριών. Το τρίτο και τελευταίο επίπεδο, εστιάζει στα ήδη κακοποιημένα άτομα και στην προσπάθεια των ειδικών για την ολική ενίσχυση τους και την αποφυγή επανάληψης της κακοποίησης.

Η συμβολή και το έργο των κοινωνικών λειτουργών δεν περιορίζεται μόνο στην πρόληψη της έμφυλης βίας, αλλά στοχεύει άμεσα στην αντιμετώπιση της. Η αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας χρήζει εξειδικευμένη εκπαίδευση από τους επαγγελματίες, έτσι ώστε να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις ιδιαίτερες ανάγκες ενός θύματος έμφυλης βίας. Σύμφωνα με τους Collins D., Jordan C., Coleman H. (2017) ένας επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός οφείλει προτού ξεκινήσει την

παρέμβαση του ,αν το θύμα δεν του έχει μιλήσει για την κακοποίηση, να μπορεί να αναγνωρίσει συμπτώματα τα οποία υποδηλώνουν ότι υφίσταται κακοποίηση και να διερευνήσει την κατάσταση περαιτέρω ώστε να είναι σίγουρος πως να χειριστεί το περιστατικό. Κυριότερος στόχος σε μια τέτοια παρέμβαση είναι η διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας του θύματος και των παιδιών αν υφίστανται στο κακοποιητικό περιβάλλον. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και της κακοποιημένης γυναίκας.

Αν το θύμα αποφασίσει να αποκαλύψει στον κοινωνικό λειτουργό αυτό που εκείνος οφείλει να κάνει σύμφωνα με τον Walker (1984), είναι να την πιστέψει και να αρχίσει άμεσα την παρέμβαση του. Πιθανόν να κριθεί αναγκαία η απομάκρυνση του θύματος από τον δράστη σε ένα ασφαλές μέρος όπως ένας ξενώνας φιλοξενίας. Περιστατικά κακοποίησης απαιτούν ιδιαίτερη υπομονή από τον κοινωνικό λειτουργό προς το θύμα και προσοχή των δικών του αντιδράσεων, καθώς η συναισθηματική κατάσταση ενός ατόμου που έχει υποστεί κακοποίηση είναι συνήθως ασταθής και οι αποφάσεις του δεν είναι σίγουρες.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε μια τέτοια παρέμβαση είναι κυρίως συμβουλευτικός, ενισχυτικός και καθοδηγητικός. Χρειάζεται να γνωρίζει και να μπορεί να παρέχει στο θύμα τις κατάλληλες νομικές πληροφορίες και να το ενημερώσει για τις δομές παραμονής θυμάτων κακοποίησης. Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να υποστηρίζει και να δείχνει κατανόηση στο θύμα σε όλη τη διάρκεια της παρέμβασης ακόμα και αν δεν συμφωνεί με τις προσωπικές επιλογές του. Αφού εξασφαλιστεί η σωματική ακεραιότητα του θύματος ο αμέσως επόμενος στόχος του κοινωνικού λειτουργού είναι να το βοηθήσει να αποκατασταθεί και να ανακτήσει την ανεξαρτησία του, ανακουφίζοντας το από το συναισθηματικό φορτίο που κουβαλάει, και παρέχοντας του τα κατάλληλα εφόδια να ξεκινήσει μια νέα αρχή (Walker, 1984).

Ένας κοινωνικός λειτουργός δεν πρέπει να γίνεται πιεστικός αν το θύμα επιλέξει να μην μιλήσει αμέσως για την κακοποίηση του καθώς αυτό θα επιφέρει αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα. Επίσης δεν αποτελεί μέρος του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού η λήψη αποφάσεων και η επιβολή τους στο θύμα, καθώς αυτό ενισχύει την αποδυνάμωση και την ανασφάλεια του ατόμου (Walker, 1984).

Β'ΜΕΡΟΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1.1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι η διερεύνηση των απόψεων του ανδρικού πληθυσμού του Ηρακλείου για την βία προς τις γυναίκες και την αναγκαιότητα της χρήσης του όρου γυναικοκτονία.

Επιμέρους στόχοι:

1. Η ανάδειξη της επιρροής των φαινομένων της βίας προς τις γυναίκες και των γυναικοκτονιών στο ανδρικό φύλο.
2. Διερεύνηση της σημασίας διαφοροποίησης της γυναικοκτονίας από την ανθρωποκτονία.
3. Να εξεταστεί η βαρύτητα που δίνεται στο θέμα από τον μέσο άνδρα κάτοικο Ηρακλείου.

1.1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Το χαμηλό κοινωνικοδημογραφικό προφίλ επηρεάζει τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες
- Η κουλτούρα του τόπου διαμονής επηρεάζει τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες
- Οι προσωπικές εμπειρίες επηρεάζουν τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες
- Η οικογενειακή κατάσταση επηρεάζει τις απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες

1.1.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- Υπάρχει σχέση μεταξύ ηλικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;
- Υπάρχει σχέση μεταξύ επαγγελματικού προφίλ και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;
- Υπάρχει σχέση μεταξύ τόπου κατοικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;

- Υπάρχει σχέση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;

1.1.4 ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΘΟΔΟΥ- ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την διεκπεραίωση της παρούσας πτυχιακής, το είδος έρευνας που χρησιμοποιήθηκε είναι η ποσοτική. Επελέγη ποσοτική έρευνα διότι η συγκεκριμένη πτυχιακή έχει ως σκοπό να εξετάσει απόψεις/ αντιλήψεις ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του γενικού ανδρικού πληθυσμού του Ηρακλείου (επαγωγική έρευνα). Η αντικειμενικότητα της ποσοτικής έρευνας μέσω ακριβής μέτρησης των αριθμητικών δεδομένων που συλλέχθηκαν θεωρείται η καταλληλότερη μέθοδος συλλογής στοιχείων/ δεδομένων διότι αφορά ευρέως συνόλου αντιλήψεων που λαμβάνουν χώρα ελεύθερα και αυθόρμητα στο φυσικό τους περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, το θεωρητικό κομμάτι που πλαισιώνει την μεθοδολογία έρευνας είναι η μη πιθανοτική σκόπιμη δειγματοληψία καθώς τα υποκείμενα που θα παρατηρηθούν μέσω του ερωτηματολογίου επιλέχθηκαν βάσει κριτηρίων των επιμελητών της πτυχιακής ως τα πιο χρήσιμα ή/ και αντιπροσωπευτικά για την έρευνα.

1.1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ- ΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Η δειγματοληψία βασίστηκε σε διαθέσιμα υποκείμενα δια των μέσων μαζικής ενημέρωσης στα οποία αναρτήθηκε το ερωτηματολόγιο με 3 βασικά κριτήρια, το φύλο (άνδρες), την ηλικία (18 και άνω) και τον τόπο διαμονής (Ηράκλειο). Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε στα άτομα μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (Google Forms). Η επιλογή του φύλου έγινε με σκοπό να αναδειχθεί η οπτική του ανδρικού φύλου σε ένα θέμα το οποίο άμεσα επηρεάζει το αντίθετο φύλο. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με στατιστικές το 35% των δολοφονιών γυναικών παγκοσμίως πραγματοποιείται από κάποιον σύντροφο και το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικοκτονιών παγκοσμίως πραγματοποιείται από άντρες (WHO, 2012). Το εύρος ηλικίας επιλέχθηκε με σκοπό να υπάρχει ποικιλία ώστε να πραγματοποιηθεί και σύγκριση των αποτελεσμάτων ανά ηλικιακή ομάδα αλλά και να υπάρχει η απαραίτητη πρόσβαση στο διαδίκτυο για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Η επιτόπια επιλογή δείγματος έγινε για την βελτίωση της αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος. Για τον ίδιο λόγο

και η ομαδοποίηση των μελών μέσω κριτηρίων, ενώ με αυτόν τον τρόπο μειώνονται και οι πιθανότητες δειγματοληπτικού σφάλματος.

Τρόπος συλλογής στοιχείων και ερευνητικό εργαλείο της πτυχιακής αποτελεί το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο είναι ο συντομότερος τρόπος συλλογής δεδομένων έρευνας. Για την αξιοποίηση της μεθόδου παρατήρησης μέσω ερωτηματολογίου οι ερωτήσεις που το απαρτίζουν θα είναι συνοπτικές και ακριβής ώστε να μην υπάρχει περιθώριο παρανόησης από το υποκείμενο συμπλήρωσης και να μην κουραστεί κατά την συμπλήρωση. Το ερωτηματολόγιο - πρότυπο της πτυχιακής είναι ελεγμένο και επαναχρησιμοποιημένο σε παρόμοια έρευνα με τις κατάλληλες αλλαγές ώστε να επαφίεται στο θέμα της συγκεκριμένης έρευνας για την βία προς τις γυναίκες. Για την αποφυγή της μη συνειδητής μεροληψίας στην συμπλήρωση ερωτηματολογίων, το ερωτηματολόγιο δημοσιεύθηκε σε διαφορετικές σελίδες κοινότητας Ηρακλειωτών. Το τελικό δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν εκατό άνδρες κάτοικοι του Ηρακλείου.

1.1.6 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ-ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Για την έκβαση αυτής της έρευνας δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με σαράντα μία ερωτήσεις, κλειστές, διχοτομημένες (ναι/όχι) και ερωτήσεις συμφωνίας (κλίμακα Likert) και περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω. Στη συνέχεια το ερωτηματολόγιο, το οποίο βρίσκεται στο παράρτημα της παρούσας έρευνας, χωρίστηκε σε πέντε διαφορετικές ενότητες.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Στην παρούσα μελέτη συλλέχθηκαν οι δημογραφικοί και κοινωνικοί παράγοντες ως εξής:

1) ηλικία, με πιθανές απαντήσεις, άνω των 18, 25-30, 35-40, 40-50, 50+,
2) τόπος καταγωγής, αν αποτελεί αστική πόλη ή επαρχία,
3) οικογενειακή κατάσταση, θέτοντας το ερώτημα αν είναι άγαμοι, σε σχέση, παντρεμένοι, διαζευγμένοι ή προσδιορίζοντας οι ίδιοι με άλλο τρόπο την οικογενειακή κατάστασή τους,

4) αν και πόσα παιδιά έχουν,

5) αν συζούν με άλλα άτομα ή μόνοι,

6) σεξουαλικότητα, με επιλογές: ασέξουαλ, ετεροφυλόφιλοι, ομοφυλόφιλοι, αμφυφυλόφιλοι ή ότι δεν επιθυμούν να αναφέρουν,

7) το μορφωτικό επίπεδο, με απαντήσεις: Γυμνάσιο/ Λύκειο, απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια – ιδιωτική Μέση σχολή), πανεπιστήμιο, μεταπτυχιακό,

8) επαγγελματική κατάσταση, με επιλογές: δημόσιος υπάλληλος, ιδιωτικός υπάλληλος, ελεύθερος επαγγελματίας, συνταξιούχος, οικιακά, φοιτητής ή άνεργος,

9) οικονομική κατάσταση: είτε καλή (καλύπτονται περισσότερες από τις βασικές ανάγκες), είτε μέτρια (κάλυψη βασικών αναγκών), είτε κακή (δεν καλύπτονται οι βασικές ανάγκες)

ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ

Στην παρούσα εργασία ως εξαρτημένη μεταβλητή προσδιορίστηκαν οι απόψεις των αντρών σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Για το λόγο αυτό λήφθηκαν υπόψη τρεις παράμετροι: α) οι απόψεις για τη βία κατά των γυναικών,
Β) οι απόψεις για την αντιμετώπιση της βίας, γ) οι απόψεις για τον όρο γυναικοκτονία. Το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε βασίστηκε σε ερωτηματολόγια παρόμοιων ερευνών του οργανισμού Oxfam, (2021), της Bekmuratova (2012) και των Carlson και συν (2015).

Απόψεις για τη βία κατά των γυναικών:

Για τη διερεύνηση των απόψεων για τη βία κατά των γυναικών δημιουργήθηκαν αυτοαναφερόμενες ερωτήσεις με βάση τα εξής ερωτηματολόγια: «Community perceptions of Sexual and Gender Based Violence» (Oxfam, 2021), «Study of International Students' Definitions of, and Perceptions About, Domestic Violence Against Women» (Bekmuratova, 2012), «Perceptions of Violence against Women among College Students in the United States, Japan, India, Vietnam and China» (Carlson κ.α., 2015). Σε αυτό το σημείο της έρευνας εξετάζεται το πως προσδιορίζουν οι άνδρες τη βία προς τις γυναίκες, τη γνώμη τους για την ευθύνη του

κράτους και την προστασία που παρέχει, ποια ευθύνη φέρει ο θύτης, ποια το θύμα και άλλα ζητήματα που αναφέρονται στις παρακάτω ερωτήσεις.

Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο για τη διερεύνηση των απόψεων για τη βία κατά των γυναικών αποτελείται από 17 ερωτήσεις, 4 διχοτομημένες με απάντηση ναι/όχι, 1 πολλαπλής, 12 κλίμακας διαβάθμισης, με δυνατότητα απάντησης «Συμφωνώ απόλυτα/ Συμφωνώ/ Δεν γνωρίζω/ Διαφωνώ/ Διαφωνώ απόλυτα». Από το σύνολο των ερωτήσεων οι 8 είναι αυτοαναφερόμενες ερωτήσεις σχετικά με τη βία προς τις γυναίκες. Οι 6 κλίμακας διαβάθμισης Likert με δυνατότητα απάντησης «Συμφωνώ απόλυτα/Συμφωνώ/Δεν γνωρίζω/Διαφωνώ/Διαφωνώ απόλυτα». Συγκεκριμένα, «Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στην Ελλάδα του 2022», «Θεωρείται ότι ένας σύζυγος έχει το δικαίωμα να απαιτεί σεξουαλική επαφή με τη γυναίκα του ενάντια στη θέληση της», «Πιστεύετε ότι δικαιολογείται μέσα σε μία οικογένεια ένας άντρας, πατέρας/παππούς/θείος/αδερφός, να ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας στα γυναικεία συγγενικά του πρόσωπα (π.χ. κόρη/εγγονή/αδερφή/ανιψιά);», «Οι γυναίκες-θύματα βίας έχουν κάποιο μερίδιο ευθύνης για τη βία που έχουν δεχθεί», «Είναι καθήκον της γυναίκας να παραμένει σε μία σχέση όπου υφίσταται βία ώστε να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειας» και «Κάθε είδος περιστατικού βίας προς το γυναικείο φύλο πρέπει να καταγγέλλεται από το θύμα ή από κάποιον οικείο». Οι υπόλοιπες 2 αποτελούν διχοτομημένες ερωτήσεις με απαντήσεις ναι/όχι. Συγκεκριμένα, «Θα καταγγείλατε ένα περιστατικό βίας ενάντια σε γυναίκα στο οποίο σταθήκατε μάρτυρας;» και «Θεωρείτε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στον τόπο διαμονής σας;».

Για τις ανάγκες της στατιστικής ανάλυσης λήφθηκαν υπόψη μόνο οι ερωτήσεις διαβάθμισης, ώστε να υπάρχει ομοιογένεια στις απαντήσεις και στο άθροισμα. Οι ερωτήσεις διαβάθμισης αθροίστηκαν και προέκυψε η βαθμολογία απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, η οποία μπορεί να κυμανθεί από 11 έως 55, με τις υψηλότερες τιμές να δείχνουν πιο αρνητικές απόψεις απέναντι στη βία. Η βαθμολογία αυτή περιγράφεται στον πίνακα 1. Η μέση βαθμολογία ήταν 16,6 μονάδες (SD=6,1). Ο συντελεστής αξιοπιστίας a του Cronbach ήταν άνω του αποδεκτού ορίου (0,7), υποδηλώνοντας αποδεκτή αξιοπιστία της εν λόγω βαθμολογίας.

Πίνακας 1. Περιγραφή βαθμολογίας απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών

	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μέση τιμή (SD)	Cronbach's a
Βαθμολογία απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών	11	53	16,6 (6,1)	0,82

Απόψεις για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών:

Έπειτα ακολουθεί ερωτηματολόγιο που αφορά τον προσδιορισμό των απόψεων των ερωτώμενων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Εξετάζεται κατά πόσο θεωρούν ότι η αντιμετώπιση του φαινομένου αποτελεί ευθύνη της κυβέρνησης, της ελληνικής κοινωνίας και των ίδιων των γυναικών. Αν γνωρίζουν ξενώνες, ιδρύματα, υπηρεσίες και σωματεία και αν πιστεύουν στη σημαντικότητά τους, κατά πόσο προστατεύεται το γυναικείο φύλο από το νόμο αλλά και για ποιο λόγο πιστεύουν πως μία γυναίκα θύμα βίας δεν αναζητά βοήθεια. Τα παραπάνω θέματα προσδιορίζονται μέσω 7 ερωτήσεων, 1 διχοτομημένη (ναι/όχι), 5 κλίμακας διαβάθμισης με δυνατότητα απάντησης «Συμφωνώ απόλυτα/Συμφωνώ/Δεν γνωρίζω/Διαφωνώ/Διαφωνώ απόλυτα» και 1 πολλαπλής. Για αυτή την ενότητα πηγή αποτέλεσε το ερωτηματολόγιο «Community perceptions of Sexual and Gender Based Violence» (Oxfam, 2021).

Για τις ανάγκες της στατιστικής ανάλυσης λήφθηκαν υπόψη μόνο οι ερωτήσεις διαβάθμισης, ώστε να υπάρχει ομοιογένεια στις απαντήσεις και στο άθροισμα. Η βαθμολογία απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών μπορεί να κυμανθεί από 5 έως 25, με τις υψηλότερες τιμές να δείχνουν πιο αρνητικές απόψεις απέναντι στην αντιμετώπιση της βίας. Η βαθμολογία αυτή περιγράφεται στον πίνακα 2. Η μέση βαθμολογία ήταν 10,4 μονάδες (SD=3,2). Ο συντελεστής αξιοπιστίας a του Cronbach ήταν άνω του αποδεκτού ορίου (0,7), υποδηλώνοντας αποδεκτή αξιοπιστία της εν λόγω βαθμολογίας.

Πίνακας 2. Βαθμολογία απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μέση τιμή (SD)	Cronbach's a
Βαθμολογία απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών	5	20	10,4 (3,2)	0,71

Απόψεις για τον όρο «γυναικοκτονία»:

Έπειτα προσδιορίζονται οι απόψεις των ερωτώμενων για τον όρο γυναικοκτονία. Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 3 αυτοαναφερόμενες ερωτήσεις κλίμακας διαβάθμισης με δυνατότητα απάντησης «Συμφωνώ απόλυτα/Συμφωνώ/Δεν γνωρίζω/Διαφωνώ/Διαφωνώ απόλυτα. Οι ερωτήσεις αυτές είναι «Ο όρος «γυναικοκτονία», ως την θανάτωση μίας γυναίκας λόγω θεμάτων που σχετίζονται άμεσα με το φύλο τους, διαφέρει από τον όρο ανθρωποκτονία, τη θανάτωση ενός ατόμου γενικότερα», «Ο όρος γυναικοκτονία θα έπρεπε να αναγνωρίζεται στην Ελλάδα όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», «Γνωρίζω περιστατικά που θεωρώ ότι θα έπρεπε να ξεχωρίζονται από ανθρωποκτονίες σε γυναικοκτονίες βάσει κινήτρων ή προθέσεων του θύτη».

Η βαθμολογία απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» μπορεί να κυμανθεί από 2 έως 10, με τις υψηλότερες τιμές να δείχνουν πιο αρνητικές απόψεις απέναντι στον όρο αυτόν. Η βαθμολογία αυτή περιγράφεται στον πίνακα 3. Η μέση βαθμολογία ήταν 4,4 μονάδες (SD=2,2). Ο συντελεστής αξιοπιστίας a του Cronbach ήταν άνω του αποδεκτού ορίου (0,7), υποδηλώνοντας αποδεκτή αξιοπιστία της εν λόγω βαθμολογίας.

Πίνακας 3. Βαθμολογία απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία».

	Ελάχιστη τιμή	Μέγιστη τιμή	Μέση τιμή (SD)	Cronbach's a
Βαθμολογία απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία»	2	10	4,4 (2,2)	0,75

Προσωπικές εμπειρίες ερωτώμενων:

Το τελευταίο ερωτηματολόγιο αφορά τις προσωπικές εμπειρίες των ερωτώμενων μέσω της χρήσης 5 ερωτήσεων. Για τη δημιουργία αυτής της ενότητας αξιοποιήθηκε η έρευνα του οργανισμού Oxfam (2021) σε 2 ερωτήσεις, μία διχοτομημένη με απαντήσεις ναι/όχι και μία πολλαπλής απάντησης. Αφορούν το αν γνωρίζουν οι ίδιοι ή κάποιος οικείος τους γυναίκα θύμα βίας και αν ναι ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής. Οι υπόλοιπες αποτελούν αυτοαναφερόμενες ερωτήσεις. Συγκεκριμένα, «Η βία κατά των γυναικών είναι συχνό φαινόμενο σε δημόσιους χώρους (στο δρόμο, εργασιακό τομέα, πάρκο κ.λπ.) στον τόπο διαμονής σας», κλίμακας διαβάθμισης Likert με απαντήσεις «Συμφωνώ απόλυτα/Συμφωνώ/Δεν γνωρίζω/Διαφωνώ/Διαφωνώ απόλυτα». Η επόμενη αυτοαναφερόμενη ερώτηση είναι διχοτομημένης απάντησης ναι/όχι, «Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρας περιστατικού ψυχολογικής/ σεξουαλικής/ σωματικής βίας προς κάποια γυναίκα;». Η τελευταία αυτοαναφερόμενη ερώτηση συνδέεται με τη προηγούμενη και είναι πολλαπλών απαντήσεων «Αν ναι, σε ποιο είδος βίας συγκεκριμένα;».

1.1.7 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ- ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Τέλος η μέθοδος ανάλυσης των στοιχείων έγινε με στατιστική ανάλυση και συγκεκριμένα με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS. Αναλυτικότερα: με τη χρήση του κριτηρίου Kolmogorov-Smirnov ελέχθησαν οι κατανομές των ποσοτικών μεταβλητών ως προς την κανονικότητα της κατανομής τους. Για εκείνες που κατανέμονταν κανονικά χρησιμοποιήθηκαν οι μέσες τιμές (mean) και οι τυπικές αποκλίσεις (Standard Deviation=SD) για την περιγραφή τους, ενώ για εκείνες που δεν κατανέμονταν κανονικά χρησιμοποιήθηκαν επιπλέον και οι διάμεσοι (median) και τα ενδοτεταρτημοριακά εύρη (interquartile range). Οι απόλυτες (N) και οι σχετικές (%) συχνότητες χρησιμοποιήθηκαν για την περιγραφή των ποιοτικών μεταβλητών. Για τη σύγκριση αναλογιών χρησιμοποιήθηκε το Pearson’s χ2 test ή το Fisher's exact test όπου ήταν απαραίτητο. Για τη σύγκριση ποσοτικών μεταβλητών μεταξύ δυο ομάδων χρησιμοποιήθηκε το μη παραμετρικό κριτήριο Mann-Whitney ή το Student’s t-test. Για τον έλεγχο της σχέσης δυο ποσοτικών μεταβλητών χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman (rho).

Η εσωτερική αξιοπιστία του ερωτηματολογίου ελέγχθηκε με τη χρήση του συντελεστή Cronbach's-α. Τα επίπεδα σημαντικότητας είναι αμφίπλευρα και η στατιστική σημαντικότητα τέθηκε στο 0,05. Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 26.0.

1.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το δείγμα αποτελείται από 100 άντρες. Ο μέσος όρος ηλικίας είναι τα 26 έτη (SD=9,5 έτη). Περαιτέρω χαρακτηριστικά τους δίνονται στον πίνακα 4.

Πίνακας 4. Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

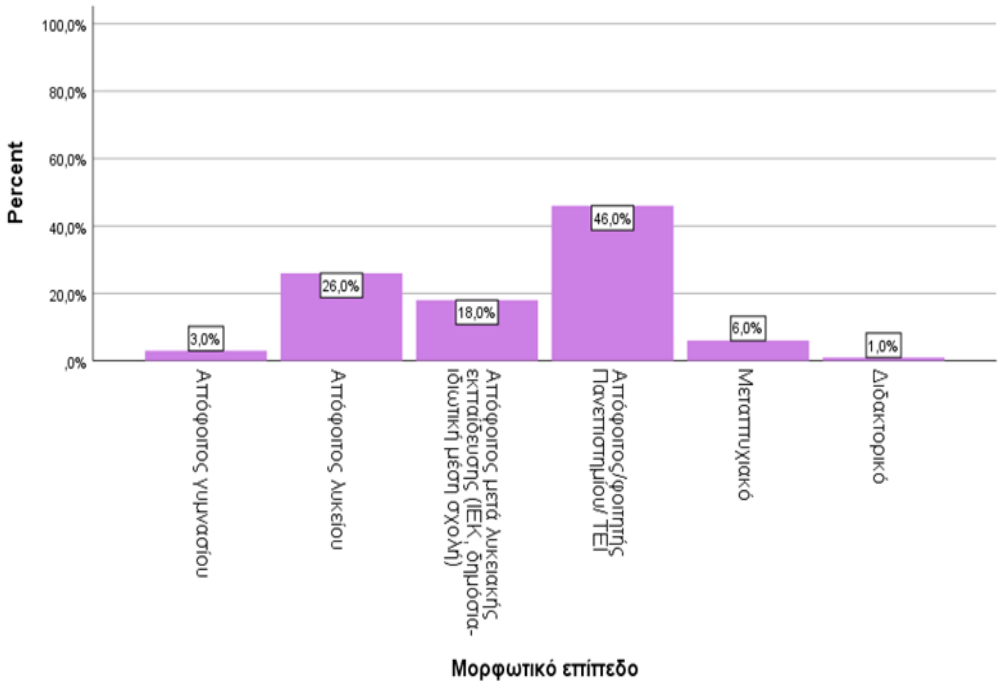
Ηλικία, μέση τιμή (SD)	26,4 (9,5)	
		N (%)
Τόπος καταγωγής	πόλη (>10.000 κάτοικοι)	79 (79%)
	κωμόπολη (2.000-10.000 κάτοικοι)	12 (12%)
	χωριό (<2.000 κάτοικοι)	9 (9%)
Οικογενειακή κατάσταση	Άγαμοι	55 (55%)
	Σε σχέση	32 (32%)
	Παντρεμένοι	10 (10%)
	Διαζευγμένοι	3 (3%)
Παιδιά		11 (11%)
Αν ναι, πόσα	1	5 (45,5%)
	2	3 (27,3%)
	3	3 (27,3%)
Αν ναι, τι φύλο	Μόνο Κορίτσια	5 (45,5%)
	Μόνο Αγόρια	4 (36,4%)
	Και αγόρια και κορίτσια	2 (18,2%)
Άτομα με τα οποία μένετε	Μέλη της οικογένειας (γονείς, παιδιά, αδέρφια)	49 (49%)
	Σύντροφος	21 (21%)
	Συγκάτοικος	3 (3%)
	Μόνος	27 (27%)
Σεξουαλικότητα	Ασέξουαλ	1 (1%)
	Ετεροφυλόφιλος	91 (91%)

	Ομοφυλόφιλος	2 (2%)
	Αμφιφυλόφιλος	3 (3%)
	Δεν επιθυμώ να απαντήσω	3 (3%)
Μορφωτικό επίπεδο	Απόφοιτος γυμνασίου	3 (3%)
	Απόφοιτος λυκείου	26 (26%)
	Απόφοιτος μετά λυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια-ιδιωτική μέση σχολή)	18 (18%)
	Απόφοιτος/φοιτητής Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ	46 (46%)
	Μεταπτυχιακό	6 (6%)
	Διδακτορικό	1 (1%)
Επαγγελματική κατάσταση	Δημόσιος υπάλληλος	7 (7%)
	Ιδιωτικός υπάλληλος	34 (34%)
	Ελεύθερος επαγγελματίας	9 (9%)
	Φοιτητής	36 (36%)
	Άνεργος	14 (14%)
Οικονομική κατάσταση	Καλή	25 (25%)
	Μέτρια	62 (62%)
	Κακή	13 (13%)

Το 79% των συμμετεχόντων κατάγονταν από πόλη και το 55,0% ήταν άγαμοι. Παιδιά είχε το 11% του δείγματος και συγκεκριμένα το 45,5% αυτών είχε ένα παιδί και το 45,5% είχε μόνο κορίτσια. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων (45,5%) έμενε με μέλη της οικογένειας τους (γονείς, παιδιά, αδέρφια), το 46,0% ήταν απόφοιτοι/φοιτητές Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ, το 34,0% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι και το 62% είχε μέτρια οικονομική κατάσταση. Το 91% των αντρών ήταν ετεροφυλόφιλοι.

Το εκπαιδευτικό επίπεδο των συμμετεχόντων δίνεται στο γράφημα 1.

Γράφημα 1. Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων

ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών δίνονται στους πίνακες 5 και 6. Το 60% των συμμετεχόντων θεωρούσε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στην Ελλάδα του 2023 και το 41% ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες στον τόπο διαμονής τους. Σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες θεωρούσαν πράξη βίας τη χρήση χειρονομιών ως απειλή θανάτου ή σωματικής βλάβης (99%), το ξύλο (99%), την απειλή πρόκλησης τραυματισμού, σωματικής βία ή θανάτου (98%) καθώς και την απομόνωση της από φίλους και οικογένεια (97%) και τη χρήση σωματικής επιβολής για τον εξαναγκασμό της σε σεξουαλικές πράξεις (97%). Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες αυτός που διαπράττει περισσότερο βία ενάντια στις γυναίκες μέσα στην οικογένεια είναι ο σύζυγος, σε ποσοστό 66,7% και ακολουθεί ο πατέρας σε ποσοστό 56,6%. Το 94% των συμμετεχόντων θα κατήγγειλε ένα περιστατικό βίας ενάντια σε γυναίκα στο οποίο στάθηκε μάρτυρας.

Πίνακας 5. Απόψεις συμμετεχόντων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών

		N (%)
Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στην Ελλάδα του 2023	Όχι	40 (40%)
	Ναι	60 (60,0%)

Θεωρείτε ότι οι άνδρες και οι γυναικες έχουν ίσες ευκαιρίες στον τόπο διαμονής σας;	Όχι	59 (59,0%)
	Ναι	41 (41,0%)
Ποια από τις παρακάτω συμπεριφορές θεωρείτε πράξεις βίας ενάντια σε μία γυναίκα;	Το ξύλο	99 (99,0%)
	Η απαγόρευση πρόσβασης της σε οικονομικές παροχές	92 (92,0%)
	Η απομόνωση της από φίλους και οικογένεια	97 (97,0%)
	Η χρήση σωματικής επιβολής για τον εξαναγκασμό της σε σεξουαλικές πράξεις	97 (97,0%)
	Η απειλή πρόκλησης τραυματισμού, σωματικής βία ή θανάτου	98 (98,0%)
	Η άρνηση παροχής ιατρικής κάλυψης/περίθαλψης	96 (96,0%)
	Η υπονόμευση της αίσθησης της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης της	95 (95,0%)
	Η χρήση υβριστικών χαρακτηρισμών	92 (92,0%)
	Η χρήση χειρονομιών ως απειλή θανάτου ή σωματικής βλάβης	99 (99,0%)
	Η διαρκής άσκηση κριτικής	79 (79,0%)
Ποιός πιστεύετε ότι διαπράττει περισσότερο βία ενάντια στις γυναίκες μέσα στην οικογένεια;	Μητέρα	16 (16,2%)
	Πατέρας	56 (56,6%)
	Αδερφός	9 (9,1%)
	Θείος	8 (8,1%)
	Σύζυγος	66 (66,7%)
	Γιός	8 (8,1%)
	Κόρη	1 (1,0%)
	Άλλος	5 (5,1%)
Θα κατήγγειλα ένα περιστατικό βίας ενάντια σε γυναίκα στο οποίο στάθηκα μάρτυρας.	Όχι	6 (6,0%)
	Ναι	94 (94,0%)

Το 96,0% των συμμετεχόντων συμφωνούσε/ συμφωνούσε απόλυτα με την πρόταση «Θεωρείτε ότι πρέπει ο νόμος να τιμωρεί έναν άνδρα που ασκεί βία στη σύντροφο/ σύζυγό του;» και το 95% με την πρόταση «Όταν υφίσταται βία στην οικογένεια το θύμα πρέπει να καταγγείλει το θύτη.» (Πίνακας 6).

Πίνακας 6. Απαντήσεις συμμετεχόντων στις προτάσεις που αφορούσαν στη βία κατά των γυναικών.

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ/ Συμφωνώ απόλυτα (%)
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	
Η συμπεριφορά ενός άνδρα προς την σύντροφό του μέσα στο σπίτι αφορά εκείνον μόνο και κανέναν άλλο.	50 (50)	20 (20)	19 (19)	5 (5)	6 (6)	11,0
Μια σχέση μπορεί να θεωρείται κακοποιητική αν δεν υπάρχουν σωματικοί τραυματισμοί.	16 (16)	4 (4)	5 (5)	9 (9)	66 (66)	75,0
Είναι το καθήκον μιας γυναίκας να παραμένει σε ένα γάμο για να διατηρήσει την ενότητα της οικογένειας, ακόμα και αν υπάρχει βία στον έγγαμο βίο.	86 (86)	8 (8)	3 (3)	1 (1)	2 (2)	3,0
Πιστεύετε ότι δικαιολογείται ένας άνδρας που ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας στην σύντροφο/σύζυγο του;	67 (67)	23 (23)	6 (6)	2 (2)	2 (2)	4,0
Θεωρείτε ότι ένας σύζυγος έχει το δικαίωμα να απαιτεί σεξουαλική επαφή με τη γυναικα του ενάντια στη θέληση της;	84 (84)	11 (11)	2 (2)	1 (1)	2 (2)	3,0
Πιστεύετε ότι δικαιολογείται μέσα σε μια οικογένεια ένας άνδρας να ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας στα γυναικεία συγγενικά του πρόσωπα	84 (84)	10 (10)	3 (3)	1 (1)	2 (2)	3,0
Θεωρείτε ότι πρέπει ο νόμος να τιμωρεί έναν άνδρα που ασκεί βία στη σύντροφο/ σύζυγό του;	2 (2)	0 (0)	2 (2)	15 (15)	81 (81)	96,0
Ο νόμος πρέπει να τιμωρεί έναν άνδρα που ασκεί βία στην κόρη/αδερφή/ανιψιά/εγγονή του.	1 (1)	1 (1)	7 (7)	11 (11)	80 (80)	91,0
Όταν υφίσταται βία στην οικογένεια το θύμα πρέπει να καταγγείλει το θύτη.	1 (1)	0 (0)	4 (4)	17 (17)	78 (78)	95,0
Οι γυναίκες - θύματα βίας έχουν κάποιο μερίδιο ευθύνης για τη βία που έχουν δεχθεί.	41 (41)	28 (28)	24 (24)	3 (3)	4 (4)	7,0
Κάθε είδος περιστατικού βίας προς το γυναικείο φύλο πρέπει να καταγγέλλεται από το θύμα ή από κάποιον οικείο.	1 (1)	3 (3)	8 (8)	18 (18)	70 (70)	88,0

++Kruskal-Wallis test

ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

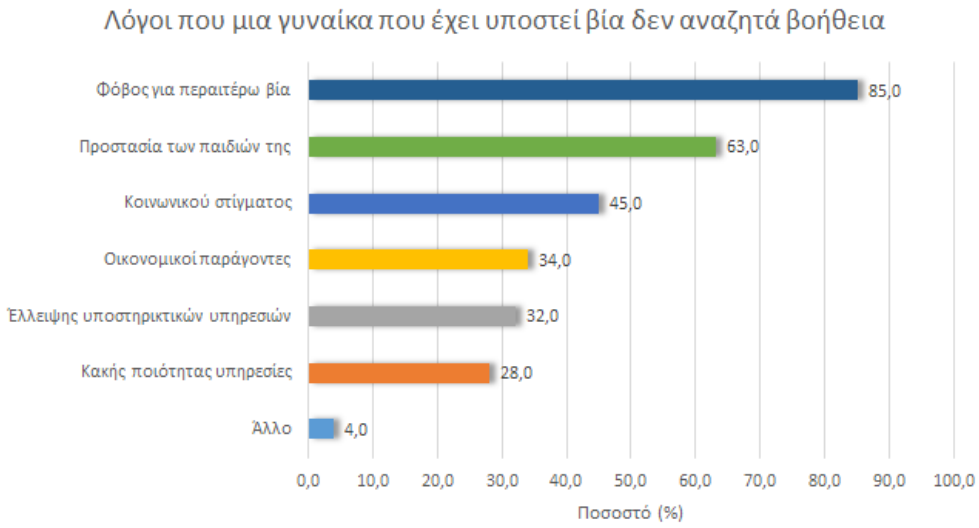
Οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών δίνονται στους πίνακες 7 και 8. Το 49% των συμμετεχόντων γνώριζε υποστηρικτικά δίκτυα/υπηρεσίες που θα μπορούσαν να απευθυνθούν γυναίκες που έχουν υποστεί βία. Οι συχνότεροι λόγοι για τους οποίους μια γυναίκα που έχει υποστεί βία δεν αναζητά βοήθεια ήταν ο φόβος για περαιτέρω βία και η προστασία των παιδιών της σε ποσοστά 85% και 63% αντίστοιχα, γράφημα 2.

Πίνακας 7. Απόψεις συμμετεχόντων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών

		N (%)
Γνωρίζω υποστηρικτικά δίκτυα/υπηρεσίες που θα μπορούσαν να απευθυνθούν γυναίκες που έχουν υποστεί βία.	Όχι	51 (51%)
	Ναι	49 (49%)
Για ποιόν /ποιους λόγους πιστεύετε ότι μια γυναίκα που έχει υποστεί βία δεν αναζητά βοήθεια;	Κακής ποιότητας υπηρεσίες	28 (28%)
	Έλλειψης υποστηρικτικών υπηρεσιών	32 (32%)
	Κοινωνικού στίγματος	45 (45%)
	Οικονομικοί παράγοντες	34 (34%)
	Φόβος για περαιτέρω βία	85 (85%)
	Προστασία των παιδιών της	63 (63%)
	Άλλο	4 (4%)
Αν άλλο, τι	Αν πηγαίνεις στην αστυνομία να καταγγείλει την κακοποίηση και σε περνούν με το περιπολικό σε γυρίζουν σπίτι και είναι εκεί ο σύζυγος κακοποίησης σου και σε σκοτώνει φοβάσαι να καταγγείλεις. Όπως επίσης όταν ακούς τον Μπαλάσκα σε δελτίο ειδήσεων να συμβουλευτείς επίδοξους γυναικοκτόνους πάλι φοβάσαι και δικαίως θα έλεγα. Αυτό το κράτος παρέχει και υποστηρίζει μόνο επιδερμικά	1 (1%)

Ανάπτυξη ψυχικών διαταραχών (πχ σύνδρομο της στοκχόλμης)	1 (1%)
κάποια από τα πάνω η/και άλλα	1 (1%)
Συνδυασμός τον παραπάνω επιλογών.	1 (1%)

Γράφημα 2. Λόγοι που μια γυναίκα που έχει υποστεί βία δεν αναζητά βοήθεια, με φθίνουσα σειρά

Το 94% των συμμετεχόντων συμφωνούσε/ συμφωνούσε απόλυτα με την πρόταση «Είναι σημαντικό να υπάρχουν σωματεία/ξενώνες/υπηρεσίες υπεράσπισης και στήριξης γυναικών θυμάτων βίας» και το 81% με την πρόταση «Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι στις προτεραιότητες της ελληνικής κυβέρνησης», πίνακας 8.

Πίνακας 8. Συμφωνία συμμετεχόντων στις προτάσεις που αφορούσαν στη αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

	Διαφωνώ απόλυτα	**Διαφωνώ**	**Ούτε συμφωνώ,**	**Συμφωνώ**	**Συμφωνώ απόλυτα**	**Συμφωνώ/ Συμφωνώ**

			ούτε διαφωνώ			απόλυτα (%)
	Ν (%)	**Ν (%)**	**Ν (%)**	**Ν (%)**	**Ν (%)**	
Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι κυρίως ευθύνη της κυβέρνησης.	6 (6)	7 (7)	31 (31)	31 (31)	25 (25)	56,0
Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι στις προτεραιότητες της ελληνικής κυβέρνησης.	6 (6)	3 (3)	10 (10)	28 (28)	53 (53)	81,0
Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι κυρίως ευθύνη του ίδιου γυναικείου φύλου.	27 (27)	28 (28)	26 (26)	11 (11)	8 (8)	19,0
Οι υπάρχοντες νόμοι στην Ελλάδα υπερασπίζονται επαρκώς το γυναικείο φύλο και τα δικαιώματά του.	19 (19)	29 (29)	37 (37)	12 (12)	3 (3)	15,0
Είναι σημαντικό να υπάρχουν σωματεία/ξενώνες/υπηρεσίες υπεράσπισης και στήριξης γυναικών θυμάτων βίας.	1 (1)	0 (0)	5 (5)	12 (12)	82 (82)	94,0

ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΟ «ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑ»

Οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» δίνονται στον πίνακα 9. Το 46% συμμετεχόντων γνώριζε περιστατικά που θεωρούσαν ότι θα έπρεπε να ξεχωρίζονται από ανθρωποκτονίες σε γυναικοκτονίες βάσει κινήτρων του θύτη.

Πίνακας 9. Απόψεις συμμετεχόντων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία»

		Ν (%)
Ο όρος «γυναικοκτονία», ως την θανάτωση μιας γυναίκας λόγω θεμάτων που σχετίζονται άμεσα με το φύλο τους, διαφέρει από τον όρο ανθρωποκτονία, την θανάτωση ενός ατόμου γενικότερα.	Συμφωνώ απόλυτα	31 (31 %)
	Συμφωνώ	18 (18%)
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	17 (17%)
	Διαφωνώ	10 (10%)
	Διαφωνώ απόλυτα	24 (24%)
Ο όρος «γυναικοκτονία» θα έπρεπε να αναγνωρίζεται στην Ελλάδα όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.	Συμφωνώ απόλυτα	63 (63%)
	Συμφωνώ	21 (21%)
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	9 (9%)
	Διαφωνώ	2 (2%)
	Διαφωνώ απόλυτα	5 (5%)

Γνωρίζω περιστατικά που θεωρώ ότι θα έπρεπε να ξεχωρίζονται από/ ανθρωποκτονίες σε γυναικοκτονίες βάσει κινήτρων του θύτη.	Όχι	54 (54%)
	Ναι	46 (46%)

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Οι προσωπικές εμπειρίες των συμμετεχόντων δίνονται στον πίνακα 10. Το 26% των συμμετεχόντων συμφωνούσε/ συμφωνούσε απόλυτα με την πρόταση «Η βία κατά των γυναικών είναι συχνό φαινόμενο σε δημόσιους χώρους(στο δρόμο, εργασιακό τομέα, πάρκο κλπ.) στον τόπο διαμονής σας.». Το 60% των συμμετεχόντων είχε γίνει μάρτυρας περιστατικού ψυχολογικής/σεξουαλικής/σωματικής βίας προς κάποια γυναίκα και μάλιστα το 86,7% ψυχολογικής βίας. Το 70% των συμμετεχόντων είχε στο περιβάλλον του γυναίκα που είχε υπάρξει θύμα ψυχολογικής/σεξουαλικής/σωματικής βίας από κάποιον άνδρα και συγκεκριμένα το 87,1% αναφέρονταν σε ψυχολογική βία.

Πίνακας 10. Προσωπικές εμπειρίες συμμετεχόντων

		N (%)
Η βία κατά των γυναικών είναι συχνό φαινόμενο σε δημόσιους χώρους(στο δρόμο, εργασιακό τομέα, πάρκο κλπ.) στον τόπο διαμονής σας.	Συμφωνώ απόλυτα	10 (10%)
	Συμφωνώ	16 (16%)
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	20 (20%)
	Διαφωνώ	38 (38%)
	Διαφωνώ απόλυτα	16 (16%)
Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρας περιστατικού ψυχολογικής/ σεξουαλικής /σωματικής βίας προς κάποια γυναίκα;	Όχι	40 (40%)
	Ναι	60 (60%)
Αν ναι, ποιο είδος βίας;	Ψυχολογική	52 (86,7%)
	Σωματική	20 (33,3%)
	Σεξουαλική	6 (10%)
	Άλλο	2 (3,3%)
Αν άλλο, τι	Αντεπίθεση ψυχολογικής βίας που είχε δεχτεί ήδη το άτομο	1 (1%)
	Λεκτική	1 (1%)
Γνωρίζετε εσείς, ή κάποιος οικείος σας γυναίκα η οποία να έχει υπάρξει θύμα ψυχολογικής/σεξουαλικής/σωματικής βίας από κάποιον άνδρα;	Όχι	30 (30%)
	Ναι	70 (70%)
Αν ναι, ποιο είδος βίας;	Ψυχολογική	61 (87,1%)
	Σωματική	40 (57,1%)
	Σεξουαλική	17 (24,3%)
	Άλλο	0 (0%)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- **Υπάρχει σχέση μεταξύ ηλικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;**

Οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών δεν φαίνεται να επηρεάζονται από την ηλικία των συμμετεχόντων (p=0,516), όπως φαίνεται στον πίνακα 11.

Πίνακας 11. Συσχέτιση μεταξύ της βαθμολογίας απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και τη βία.

Κλίμακα απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών		
Ηλικία	Rho*	0,07
	P	0,516

* Συντελεστής συσχέτισης του Spearman (rho)

Οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών δεν φαίνεται να επηρεάζεται από την ηλικία των συμμετεχόντων, (p=0,123), όπως φαίνεται στον πίνακα 12.

Πίνακας 12. Συσχέτιση μεταξύ της βαθμολογίας απόψεων σχετικά με την αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών με την ηλικία.

Κλίμακα απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών		
Ηλικία	Rho	0,16
	P	0,123

Οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» δεν βρέθηκε να επηρεάζεται από την ηλικία, (p>0,231), όπως φαίνεται στον πίνακα 13.

Πίνακας 13. Συσχέτιση μεταξύ της βαθμολογίας απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» με την ηλικία.

Κλίμακα απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία»		
Ηλικία	Rho	0,12
	P	0,231

- **Υπάρχει σχέση μεταξύ επαγγελματικού προφίλ και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;**
- **Υπάρχει σχέση μεταξύ τόπου κατοικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;**
- **Υπάρχει σχέση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;**

Στους πίνακες 14, 15 και 16 παρουσιάζεται η σχέση των πεποιθήσεων για τη βία των γυναικών με διαφορές δημογραφικές μεταβλητές (επάγγελμα, κατοικία και εκπαιδευτικό επίπεδο).

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 14 οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών δεν βρέθηκε επηρεάζεται από τον τόπο κατοικίας (p=0,575), το μορφωτικό επίπεδο (p=0,269) και την επαγγελματική κατάσταση (p=0,607), όπως φαίνεται στον πίνακα 14.

Πίνακας 14. Συσχέτιση απόψεων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών με τον τόπο κατοικίας, το μορφωτικό επίπεδο και την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων.

		Μέση τιμή (SD)	**P**
Τόπος καταγωγής	πόλη (>10.000 κάτοικοι)	16,6 (6,5)	0,575+
	κωμόπολη (2.000-10.000 κάτοικοι)/ χωριό (<2.000 κάτοικοι)	16,4 (4,3)	
	Απόφοιτος γυμνασίου/ λυκείου	17,4 (5,3)	0,269++

Μορφωτικό επίπεδο	Απόφοιτος μετά λυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια-ιδιωτική μέση σχολή)	15,2 (4,1)	
	Απόφοιτος/φοιτητής Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ - Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό	16,5 (7,1)	
Επαγγελματική κατάσταση	Φοιτητής	17,3 (7,7)	0,607++
	Εργαζόμενος	16,5 (5,2)	
	Άνεργος	15,1 (4,1)	

+Mann-Whitney test ++Kruskal-Wallis test

Οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών δεν βρέθηκε να επηρεάζονται από τον τόπο κατοικίας (p=0,436), το μορφωτικό επίπεδο (p=0,898) και την επαγγελματική κατάσταση (p=0,179), όπως φαίνεται στον πίνακα 15.

Πίνακας 15. Συσχέτιση απόψεων σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών με τον τόπο κατοικίας, το μορφωτικό επίπεδο και την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων.

		Μέση τιμή (SD)	**P**
Τόπος καταγωγής	πόλη (>10.000 κάτοικοι)	10,3 (3,3)	0,436+
	κωμόπολη (2.000-10.000 κάτοικοι)/ χωριό (<2.000 κάτοικοι)	10,9 (3)	
Μορφωτικό επίπεδο	Απόφοιτος γυμνασίου/ λυκείου	10,5 (3,2)	0,898++
	Απόφοιτος μετά λυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια-ιδιωτική μέση σχολή)	10,8 (4)	
	Απόφοιτος/φοιτητής Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ - Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό	10,2 (3)	
Επαγγελματική κατάσταση	Φοιτητής	9,8 (3)	0,179++
	Εργαζόμενος	11 (3,4)	
	Άνεργος	9,9 (3,3)	

+Mann-Whitney test ++Kruskal-Wallis test

Οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» δεν βρέθηκε επηρεάζονται από τον τόπο κατοικίας (p=0,334), το μορφωτικό επίπεδο (p=0,824) και την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων (p=0,458), όπως φαίνεται στον πίνακα 16.

Πίνακας 16. Συσχέτιση απόψεων σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία» και τον τόπο κατοικίας, το μορφωτικό επίπεδο και την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων.

		Μέση τιμή (±SD)	**P**
Τόπος καταγωγής	πόλη (>10.000 κάτοικοι)	4,4 (2,3)	0,334+
	κωμόπολη (2.000-10.000 κάτοικοι)/ χωριό (<2.000 κάτοικοι)	4,7 (1,9)	
Μορφωτικό επίπεδο	Απόφοιτος γυμνασίου/ λυκείου	4,6 (2)	0,824++
	Απόφοιτος μετά λυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια-ιδιωτική μέση σχολή)	4,6 (2,7)	
	Απόφοιτος/φοιτητής Πανεπιστημίου/ ΤΕΙ - Μεταπτυχιακό - Διδακτορικό	4,3 (2,2)	
Επαγγελματική κατάσταση	Φοιτητής	4,2 (1,7)	0,458++
	Εργαζόμενος	4,8 (2,6)	
	Άνεργος	3,8 (1,8)	

+Mann-Whitney test ++Kruskal-Wallis test

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής είναι η διερεύνηση των απόψεων του ανδρικού πληθυσμού ηλικίας 18 και άνω του Ηρακλείου για την βία προς τις γυναίκες και την αναγκαιότητα της χρήσης του όρου γυναικοκτονία. Παράλληλα, προκύπτει η ανάδειξη της επιρροής των φαινομένων της βίας προς τις γυναίκες και των γυναικοκτονιών στο ανδρικό φύλο, η διερεύνηση της σημασίας διαφοροποίησης της γυναικοκτονίας από την ανθρωποκτονία και εξετάζεται η βαρύτητα που δίνεται στο θέμα από τον μέσο άνδρα κάτοικο Ηρακλείου.

Σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα προκύπτουν τα εξής αποτελέσματα:

- Υπάρχει σχέση μεταξύ ηλικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;

Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα των πινάκων 11, 12 και 13 δεν υπάρχει σχέση μεταξύ ηλικίας και πεποιθήσεων για την βία προς τις γυναίκες. Όσο και αν αλλάζει η ηλικία των ερωτώμενων οι πεποιθήσεις για την βία προς τις γυναίκες δεν επηρεάζονται με κάποιο τρόπο.

- Υπάρχει σχέση μεταξύ τόπου κατοικίας και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;

- Υπάρχει σχέση μεταξύ επαγγελματικού προφίλ και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;
- Υπάρχει σχέση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και πεποιθήσεων για τη βία προς τις γυναίκες;

Την απάντηση για τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα μας δίνουν οι πίνακες 14, 15 και 16 από τους οποίους δεν προκύπτει σχέση μεταξύ του τόπου κατοικίας, του επαγγελματικού προφίλ και του μορφωτικού επιπέδου με τις πεποιθήσεις των ερωτώμενων για την βία προς τις γυναίκες. Αυτό σημαίνει ότι δεν επηρεάζονται οι πεποιθήσεις των ερωτώμενων για τη βία προς τις γυναίκες από το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο.

Ενδιαφέρον προκαλούν ταυτόχρονα οι εξής παρατηρήσεις. Οι απόψεις όσον αφορά αν άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στην Ελλάδα του 2023 και εάν

έχουν ίσες ευκαιρίες στον τόπο διαμονής των ερωτώμενων φαίνονται να διίστανται. Στην πρώτη ερώτηση οι απαντήσεις συμφωνίας καλύπτουν το ποσοστό των 60% και διαφωνίας το ποσοστό των 40%. Στην δεύτερη αντίστοιχα το 41% και 59%. Από τα στατιστικά αυτά γίνεται αντιληπτό πως οι άνδρες κάτοικοι του Ηρακλείου αναγνωρίζουν εν μέρη την ανισότητα που επικρατεί στην Ελλάδα και περισσότερο στις μικρότερες κοινωνίες όπως την πόλη του Ηρακλείου. Σε άλλες έρευνες που αφορούν το ζήτημα της έμφυλης βίας συμβαίνει το αντίθετο, όπως σε έρευνα που διεξήχθει σε περιοχές του Ιράκ (Oxfam, 2021). Αναλυτικότερα, παρά τη συνολική αντίληψη πως οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν άνισα δικαιώματα στις κοινότητες-στόχους της έρευνας, οι άνδρες ήταν πιο πιθανό να πιστεύουν πως υπάρχει ισότητα μεταξύ των δύο φύλων, σε σύγκριση με τις γυναίκες. Σε αυτό το σημείο αναγκαία κρίνεται να αναφερθεί η απόκλιση στις απόψεις που συγκρίνονται, λόγω των πιθανών διαφορών στη κουλτούρα ανάμεσα στις περιοχές που διεξήχθησαν οι δύο έρευνες. Σε μία χώρα όπως το Ιράκ, που είναι κοινώς παραδεκτό, όπως προαναφέρθηκε, ότι υπάρχει ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, το 41,5% των ανδρών των περιοχών της έρευνας υποστηρίζει πως ο νόμος προστατεύει επαρκώς τα δικαιώματα των γυναικών, ενώ στο Ηράκλειο, μίας πόλης στην Ελλάδα του δυτικού κόσμου το 15% συμφωνεί στην ίδια πρόταση.

Εύρημα της παρούσας έρευνας που προκαλεί προβληματισμό είναι τα αποτελέσματα στην ερώτηση που αφορά τους λόγους που θεωρούν οι ερωτώμενοι που αποτρέπουν τις γυναίκες-θύματα βίας από το να ζητήσουν βοήθεια. Το 85% θεωρεί πως υπάρχει φόβος για περαιτέρω βία και το 45% ο φόβος του κοινωνικού στίγματος. Αυτό φανερώνει ενδεχομένως την αναγνώριση ελλιπών μέτρων προστασίας του θύματος και την ανασφάλεια των γυναικών να στηριχτούν στους αρμόδιους φορείς προστασίας τους. Άλλωστε αυτό φανερώνεται και από το γεγονός ότι μόνο το 15% των ανδρών ερωτώμενων συμφωνούν πως ο νόμος προστατεύει επαρκώς τη γυναίκα. Αντιθέτως, στην προαναφερθείσα έρευνα στο Ιράκ ενώ το 41,5% υποστηρίζει ότι ο νόμος προστατεύει τις γυναίκες, σχεδόν ίδιο ποσοστό, 40,2%, υποστηρίζει τον φόβο για περαιτέρω βία ως αιτία αποτροπής του θύματος να αναζητήσει βοήθεια.

Ενώ μόνο το 49% συμφωνεί με τη διαφοροποίηση του όρου γυναικοκτονία από τον όρο ανθρωποκτονία, ταυτόχρονα ένα μεγάλο ποσοστό, 84%, των ερωτώμενων συμφωνεί με την αναγκαιότητα αναγνώρισης του όρου γυναικοκτονία στην Ελλάδα, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πίνακας 9). Η απόκλιση αυτή, 34%, μπορεί να αποδοθεί πιθανόν σε παρερμηνεία της ερώτησης από τους

ερωτώμενους ή ενδεχομένως στην υποσυνείδητη ανάγκη μίμησης και αφομοίωσης των χαρακτηριστικών της Ευρωπαϊκής ιδιοσυγκρασίας.

Μεγάλο ποσοστό (60%) των ερωτώμενων δηλώνει πως έχει υπάρξει μάρτυρας σε περιστατικό βίας (οποιαδήποτε μορφής) προς κάποια γυναίκα αλλά μόνο ένα 26% των ερωτώμενων θεωρεί ότι η βία είναι συχνό φαινόμενο σε δημόσιους χώρους (Πίνακας 10). Από αυτά τα αποτελέσματα προκύπτει το συμπέρασμα πως η έμφυλη βία λαμβάνει χώρα κυρίως στο ιδιωτικό χώρο, "πίσω από κλειστές πόρτες". Πρέπει ωστόσο να τονίσουμε πως αν αυτό το 60% των περιστατικών μαρτυρίας αναφέρεται σε περιστατικά που έχουν συμβεί σε δημόσιους χώρους τότε πρόκειται για κενό στην έρευνα ή και υποκειμενική κρίση των ερωτώμενων ως προς τη συχνότητα, δηλαδή πόσα περιστατικά βίας επαρκούν για να θεωρείται η βία σε δημόσιους χώρους συχνό φαινόμενο.

Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτώμενους, 46%, δηλώνουν πως γνωρίζουν περιστατικά που θα έπρεπε να ξεχωρίζονται από ανθρωποκτονίες με βάση κινήτρων του θύτη, ωστόσο, σημαντικό ποσοστό, 36%, σε σύγκριση μάλιστα με αυτό το 46%, διαφωνεί με την διαφορά του όρου από εκείνο της γυναικοκτονίας. Το ερώτημα που γεννάται από αυτά τα στοιχεία είναι το εξής. Πως είναι δυνατόν να αναγνωρίζουν μία πράξη γυναικοκτονίας από τη στιγμή που δεν διακρίνουν τις διαφορές της από μια ανθρωποκτονία; Ταυτόχρονα, το 54% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν γνωρίζει περιστατικά που πρέπει να διαχωρίζονται από ανθρωποκτονίες και να ονομάζονται γυναικοκτονίες. Αυτό, σε συνδυασμό με τα παραπάνω στοιχεία, μπορεί να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα πως πέραν των προσωπικών πεποιθήσεων και ενδεχομένως εσωτερικευμένων στερεοτύπων, για πολλούς ανθρώπους πιθανόν να μην υπάρχει η σωστή ενημέρωση επάνω στο ζήτημα των διακρίσεων ανάμεσα στα φύλλα. Η ανάγκη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης αποδεικνύεται και από το γεγονός πως το 51% δεν γνωρίζει υποστηρικτικά δίκτυα και υπηρεσίες που θα μπορούσαν να απευθυνθούν γυναίκες που έχουν υποστεί βία (Πίνακας 7 και 9). Ωστόσο, η ανάγκη αυτή δεν παρουσιάζεται μόνο στην περιοχή του Ηρακλείου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Carlson και συν (2015), στην οποία έλαβαν μέρος μαθητές τεσσάρων πανεπιστημίων με καταγωγή από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, την Ινδία, το Βιετνάμ και την Κίνα, μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων δεν γνώριζε αν υπάρχει νομοθεσία για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας στην χώρα τους. Συγκεκριμένα στην ερώτηση αν υπάρχουν νόμοι σχετικά με την αποτροπή της ενδοοικογενειακής βίας, την

κοινωνική και νομική υποστήριξη των θυμάτων κακοποίησης, την τιμωρία των θυτών καθώς και την αποκατάσταση των θυτών στην χώρα τους τα ποσοστά θετικής απάντησης δεν ξεπέρασαν το 68.3% το οποίο αφορούσε τους νόμους για την τιμωρία των θυτών. Το μικρότερο ποσοστό ήταν 29.5% για την γνώση νόμων αποκατάστασης των θυτών. Όπως αναφέρεται στην έρευνα, σε όλες τις χώρες που διεξήχθη η έρευνα, εκτός από την Κίνα, από το 2001 και έπειτα είχαν ψηφιστεί νόμοι για την έμφυλη και την ενδοοικογενειακή βία. Η ψήφιση και η ύπαρξη των νόμων αυτών επιβεβαιώνει την έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των ερωτώμενων επί του θέματος.

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν και άλλες μορφές βίας πέραν της σωματικής (99%). Αναλυτικότερα, αναγνωρίζεται η λεκτική βία με από το 92%, η ψυχολογική βία από το 95%, η οικονομική βία από το 92%, ο περιορισμός της κοινωνικής ζωής από το 97%, η σεξουαλική βία 97%. Η αναγνώριση ποικίλων μορφών βίας δεν είναι δεδομένη, ιδιαίτερα αν ληφθούν υπόψιν τα αποτελέσματα της έρευνας της Bekmuratova (2012), στα πλαίσια του πανεπιστημίου της Minnesota, όπου έλαβαν μέρος μαθητές από το Νεπάλ, το Μπαγκλαντές, την Ινδία, τη Νότια Κορέα, την Ιαπωνία, τη Μολδαβία, τη Σαουδική Αραβία και το Πακιστάν. Αναλυτικότερα, παρατηρήθηκε πως οι μαθητές με καταγωγή από χώρες που δεν έχουν νόμους κατά της ενδοοικογενειακής βίας, δεν αναγνωρίζουν τις απειλές βίας και τη ψυχολογική βία ως μορφή κακοποίησης. Οι ίδιοι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι η άσκηση σωματικής και λεκτικής βίας σε μία σχέση είναι αποδεκτά, ενώ απορρίπτουν την αυτονομία των ατόμων στα πλαίσια αυτής.

Στο ερώτημα που αφορά ποιός θεωρείται ότι διαπράττει περισσότερο βία στις γυναίκες μέσα στην οικογένεια, το 56% απαντάει πως ασκείται από τον πατέρα και το 66% από το σύζυγο. Αυτό φανερώνει την αναγνώριση, έστω εμμέσως, ύπαρξης της πατριαρχίας (Πίνακας 5).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, δεν προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά από την έρευνα μεταξύ των δημογραφικών στοιχείων και των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν από τους ερευνητές. Δηλαδή, οι παρουσιαζόμενες απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με την έμφυλη βία και τη γυναικοκτονία δεν εξαρτώνται από την ηλικία τους, τον τόπο κατοικίας/καταγωγής τους, την επαγγελματική τους κατάσταση και το

μορφωτικό τους επίπεδο. Που σημαίνει ότι δεν διαπιστώθηκε κάποια συγκεκριμένη τάση στις πεποιθήσεις των ερωτώμενων με βάση τα προαναφερόμενα στοιχεία. Δηλαδή, τα αποτελέσματα φάνηκε να μην επηρεάστηκαν από το αν κάποιος κατοικεί σε μεγαλύτερη ή μικρότερη κοινωνία (πόλη ή χωριό), αν είναι νεαρής ή πρεσβύτερης ηλικίας, επαγγελματικά καταρτισμένος ή άνεργος και αν έχει υψηλότερο ή χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Παράλληλα, οι άνδρες κάτοικοι του Ηρακλείου που συμμετείχαν στην έρευνα φαίνεται να αναγνωρίζουν ποικίλες συμπεριφορές ως κακοποιητικές και πως τα άτομα που ασκούν έμφυλη βία είναι κυρίως άνδρες σύντροφοι/σύζυγοι/πατεράδες.

Όσον αφορά τον όρο «γυναικοκτονία», το ποσοστό 49% των ερωτώμενων φανερώνει πως ένα μέρος του πληθυσμού της κοινωνίας του Ηρακλείου δεν είναι έτοιμοι να αναγνωρίσουν, σε σχέση με τα υπόλοιπα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα, πως δύναται να καταπατηθεί το δικαίωμα των γυναικών στη ζωή από το ανδρικό φύλο και μάλιστα από άτομα που έχουν το ρόλο του συντρόφου, συζύγου ή πατέρα τους.

2.2 ΔΥΝΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ενώ η μέθοδος συλλογής στοιχείων μέσω ερωτηματολογίου ενδείκνυται για έρευνα σε μεγάλο δείγμα, ενδέχεται να αποτελεί μειονέκτημα της παρούσας πτυχιακής ότι το δείγμα αποτελείται από 100 άτομα. Πιθανώς να μην είναι επαρκώς αντιπροσωπευτικό για όλη την κοινότητα Ηρακλείου Ένα άλλο αδύνατο σημείο της έρευνας είναι ότι το δείγμα συλλέχθηκε αποκλειστικά από την πόλη του Ηρακλείου, μειώνοντας έτσι τη δυνατότητα να συλλεχθούν πληροφορίες από άτομα που ζουν στην επαρχία Κρήτης. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι η παρούσα έρευνα αποτελεί πτυχιακή εργασία δεν υπήρχαν τα κατάλληλα εργαλεία και ο απαραίτητος χρόνος για τη διεξαγωγή έρευνας ευρύτερων διαστάσεων.

Από την άλλη ένα δυνατό σημείο της έρευνας αποτελεί η συλλογή πληροφορίας του τόπου καταγωγής όπου δίνεται η δυνατότητα διερεύνησης πεποιθήσεων με διαφορετική καταγωγή. Ακόμα ένα δυνατό σημείο της έρευνας είναι το ανοικτό ηλικιακό εύρος των συμμετεχόντων το οποίο επιτρέπει την εξέταση των απόψεων των ερωτώμενων κάθε ηλικιακού φάσματος.

Η παρούσα μελέτη είναι συγχρονική, διότι οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια, αναφορικά με τα υποκείμενα και την έκβαση συμπερασμάτων, αφορούν την συγκεκριμένη χρονική στιγμή που διεξάγεται (Γαλάνης, 2017). Καθώς λοιπόν φωτογραφίζει την παροντική κατάσταση τα αποτελέσματα δεν μπορούν να είναι διαχρονικά και γενικεύσιμα. Οι απόψεις και οι οπτικές για το κοινωνικό ζήτημα της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας ενδέχεται να μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου, σημαντικό κρίθηκε, όμως να παρουσιαστούν οι παρούσες. Θα είχε εξέχον ενδιαφέρον αν μελλοντικά, ερευνηθούν σε παρόμοια έρευνα, οι απόψεις επάνω στο ζήτημα.

2.3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της έμφυλης βίας, κρίνεται αναγκαία σε πρώτο στάδιο η περεταίρω διερεύνηση του φαινομένου στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας. Αυτό ισχύει διότι το κάθε κοινωνικό φαινόμενο, όπως και το φαινόμενο της έμφυλης βίας, μεταβάλλεται και αποκτά άλλες διαστάσεις ανάλογα με το πλαίσιο, την κοινωνία και τον χρόνο που λαμβάνει χώρα. Σύμφωνα με το οικολογικό μοντέλο (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 2011), τα περιβάλλοντα στα οποία ζουν και αλληλοεπιδρούν οι άνθρωποι επηρεάζουν άμεσα την αλλαγή τους, την γνωστική, ηθική και σχεσιακή ανάπτυξή τους. Το αν αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο κοινωνικό πρόβλημα εξαρτάται από τις αντιλήψεις των μελών της κοινωνίας όπως διαμορφώνονται από τις κοινωνικές αξίες και τα κοινωνικά πρότυπα. Για να επιτευχθεί κάποια αλλαγή συνεπώς στο ζήτημα της έμφυλης βίας και των γυναικοκτονιών χρειάζεται παρέμβαση σε μάκρο-μεσο αλλά και μικρο επίπεδο της κοινωνίας (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 2011).

Ξεκινώντας από το άτομο ως μονάδα, το μίκρο-επίπεδο αποτελείται από την πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασή του με άλλα άτομα (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 2011). Σε αυτό περιλαμβάνονται οι συμπεριφορές, οι ρόλοι και οι σχέσεις που διέπουν το καθημερινό πλαίσιο του ατόμου. Σε ατομικό επίπεδο, μέσο αντιμετώπισης της έμφυλης βίας αποτελεί η λήψη δράσης αν κάποιο περιστατικό άσκησης βίας υποπέσει στην αντίληψη του ατόμου, παραδείγματος χάριν μέσω της επίπληξης του θύτη ή την ενημέρωση των αρμόδιων αρχών. Η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε μίκρο-επίπεδο από την μεριά των κοινωνικών λειτουργών προκύπτει μέσω ατομικών και

οικογενειακών θεραπευτικών συνεδριών με θύτες και θύματα. Στόχος των συνεδριών αυτών είναι η διερεύνηση των αναγκών των εξυπηρετούμενων, η παροχή συμβουλευτικής και η υποστήριξη των ατόμων (Ochieng, 2023).

Το μέσο-επίπεδο περιλαμβάνει τις σχέσεις δύο ή περισσοτέρων περιβαλλόντων στις οποίες συμμετέχει ενεργά το άτομο (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 2011). Για παράδειγμα, δυο διαφορετικά περιβάλλοντα στα οποία ενεργεί ένα άτομο ενεργά είναι η οικογένεια και η εργασία. Το μέσο επίπεδο αφορά επίσης την κοινωνική ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση των ατόμων σε ομάδες μέσα σε μια κοινότητα, για έναν κοινό σκοπό. Μια πρόταση αντιμετώπισης της έμφυλης βίας στο επίπεδο αυτό αποτελούν οι ενημερωτικές δράσεις ευαισθητοποίησης στο πλαίσιο της οικογένειας και των δομών εκπαίδευσης. Σε αυτό το επίπεδο σύμφωνα με την Ochieng (2023), μέσο του κοινωνικού λειτουργού για την αντιμετώπιση του φαινομένου, αποτελεί η ομαδική θεραπεία και η δημιουργία αναπτυξιακών – ενδυναμωτικών προγραμμάτων.

Το μακρο-επίπεδο αποτελείται από την μεγαλύτερη εικόνα, τις κυβερνητικές πολιτικές, δηλαδή τι επιτρέπεται ή τιμωρείται από τον νόμο, τα κοινωνικο-πολιτισμικά πρότυπα, που αφορούν τους άτυπους νόμους που διαμορφώνονται στην εκάστοτε κοινωνία σύμφωνα με τα ήθη, τα έθιμα και τους θεσμούς και των κοινωνικών κανόνων που υπαγορεύουν το πρέπον της συμπεριφοράς του ατόμου (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 2011). Για παράδειγμα, η έμφυλη βία σε μάκρο-επίπεδο μπορεί να αντιμετωπιστεί με την ψήφιση των κατάλληλων νόμων συμμόρφωσης του θύτη και προστασίας του θύματος και της οικογένειας. Ένα άλλο μέτρο αντιμετώπισης είναι και το θέμα που θίγει η παρούσα έρευνα, η νομική αναγνώριση του όρου «γυναικοκτονία».

Η κοινωνική εργασία εμπλέκεται άμεσα και στα τρία αυτά επίπεδα καθώς εξ' ορισμού το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας προάγει την κοινωνική αλλαγή, την επίλυση προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις, την ενδυνάμωση και την απελευθέρωση των ατόμων για ενίσχυση της ευημερίας τους. Χρησιμοποιώντας θεωρίες για την ανθρώπινη συμπεριφορά και για τα κοινωνικά συστήματα και παρεμβαίνει σε σημεία που οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους. Οι αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής δικαιοσύνης είναι θεμελιώδεις για την κοινωνική εργασία (Banks, 2015).

Πρόταση-στόχος για της παρούσας εργασίας αποτελεί και η ευαισθητοποίηση. Η έμφυλη βία αποτελεί καταπάτηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις

εκφάνσεις της. Με την έρευνα αυτή όχι μόνο εξετάζεται η άποψη των ανδρών κατοίκων του Ηρακλείου σχετικά με την έμφυλη βία και τον όρο «γυναικοκτονία», αλλά έρχεται στη συζήτηση η επιρροή και η σημαντικότητα της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας στην Ελλάδα. Έμμεσα, εγείρονται ερωτήματα όπως το τι είναι η έμφυλη βία, που εμφανίζεται, σε ποιους τομείς επηρεάζει και πώς έχει εξελιχθεί η επιρροή αυτή ανά τα χρόνια;

Η εκπόνηση μελετών σχετικών με την έμφυλη βία στην ελληνική κοινωνία θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ως εργαλεία για τον σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών σε τοπικό ή κρατικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας.

Στην ερώτηση αν γνωρίζουν οι ερωτώμενοι υποστηρικτικά δίκτυα/ υπηρεσίες που μπορεί να απευθυνθεί μια γυναίκα- θύμα έμφυλης βίας το 51% απάντησε όχι. Στην ερώτηση γιατί θεωρούν ότι δεν αναζητά βοήθεια το θύμα, το 28% απάντησε λόγω κακής ποιότητας των υπαρχόντων υποστηρικτικών υπηρεσιών και το 32% λόγω έλλειψης αυτών. Από τα στατιστικά αυτά φαίνεται η ανάγκη περαιτέρω ενημέρωσης σε θέματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας στην Ελλάδα και παράλληλα η ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων υπηρεσιών στήριξης των θυμάτων.

Δημιουργία δι-υπηρεσιακών δομών προστασίας, στις οποίες τα θύματα θα μπορούν να βρουν συνολική υποστήριξη από όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και δημιουργία στρατηγικής πρόληψης της βίας, στην οποία θα περιγράφεται ο ρόλος κάθε φορέα και θα προκύπτει ένα βασικό πλαίσιο δράσεων και παρεμβάσεων σε διαφόρους τομείς.

Άλλο ένα όχι αμελητέο ποσοστό, 27% απάντησε ότι το θύμα δεν αναζητά βοήθεια λόγω κοινωνικού στίγματος και 26% λόγω φόβου για περεταίρω βία. Μια πρόταση αντιμετώπισης αυτού είναι η ενημέρωση για την ύπαρξη υποστηρικτικών δομών και πλαισίων για την στήριξη του θύματος, οι οποίες μεριμνούν για τη διασφάλιση και την τήρηση του απορρήτου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Ενδιαφέρον θα είχε η έρευνα αυτή σε μεγαλύτερη κλίμακα μελλοντικά, ώστε να φανούν οι διαφορές σε βάθος χρόνου αλλά και οι διαφορές γεωγραφικά, αν υπάρχουν, από πόλη σε πόλη σε όλη την Ελλάδα. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να εξετάζει όχι μόνο την ανδρική οπτική επάνω στο θέμα αλλά και την γυναικεία, εξετάζοντας μετά και τις ενδεχόμενες διαφορές ανάμεσα στα φύλα και το πως βιώνουν την έμφυλη βία.

Σχετικά με το μάκρο-επίπεδο, η επιταγή να αποτελεί προτεραιότητα των κυβερνητικών πολιτικών η εξάλειψη της έμφυλης βίας φανερώνεται από την απάντηση του 81% των ερωτώμενων της έρευνας συμφωνώ/ συμφωνώ απόλυτα. Ενώ ένα μεγάλο ποσοστό, το 56%, απάντησε συμφωνώ/ συμφωνώ απόλυτα στην ερώτηση για το αν είναι κυρίως ευθύνη της κυβέρνησης η εξάλειψη της έμφυλης βίας. Καμπάνιες ευαισθητοποίησης/ ενημέρωσης από το κράτος για την έμφυλη βία, ακόμη και αυστηρότερες ποινές για τους θύτες.

Η ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου δεν περιορίζεται στην ενημέρωση και την αντιμετώπιση αλλά στον κατακερματισμό των αιτιών που έχουν ως αποτέλεσμα την συντήρηση του φαινομένου της έμφυλης βίας. Το ζήτημα είναι πρωτίστως θέμα κοινωνικό, οι μορφές της έμφυλης βίας έχουν γίνει ανεκτές και σε ένα σημείο θεμελιωθεί στην ανθρώπινη ιστορία που θέλει ως επί το πλείστον την γυναίκα "υπό" του ανδρός, είτε οικονομικά, είτε σε θέση στην κοινωνία, στις κοινωνικές ομάδες, στην πολιτική, στην δουλειά, στην οικογένεια.

2.4 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κατά την πραγματοποίηση της προκείμενης μελέτης προέκυψαν ορισμένες δυσκολίες. Συγκεκριμένα, καθώς ο όρος «γυναικοκτονία», δεν έχει επισημοποιηθεί στην Ελλάδα και η χρήση του άργησε να φανεί, συγκριτικά τουλάχιστον με άλλες χώρες, δεν εμφανίζεται σε αρκετές έρευνες και πηγές του εσωτερικού. Εφόσον δεν έχει ερευνηθεί το φαινόμενο εντός της ελληνικής πραγματικότητας, αντίστοιχα δεν εξετάζεται πλήρως το ζήτημα από την οπτική των Ελλήνων.

Μια επικείμενη δυσκολία που προέκυψε κατά την έκβαση της έρευνας αυτής είναι ότι καθώς το ηλικιακό όριο του πληθυσμού που είχε επιλεγεί είναι ενήλικες άνδρες κάτοικοι του Ηρακλείου, άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας να μην έχουν πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει συμμετοχή από κάθε ηλικία ομάδα, όπως προβλεπόταν αρχικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

<u>1η Ενότητα: Δημογραφικά στοιχεία</u>

1. **Ηλικια:**

   Άνω των 18

   25-30

   35-40

   40-50

   50+

2. **Τόπος διαμονής/καταγωγής (αστική πόλη ή επαρχία):**

3. **Οικογενειακή κατάσταση:**

   Άγαμοι

   Σε σχέση

   Παντρεμένοι

   Διαζευγμένοι

   Άλλο

4. **Παιδιά: ναι/όχι**

Αν ναι πόσα:

5. **Άτομα με τα οποία συζούν:**

6. **Σεξουαλικότητα:**

Ασέξουαλ

Ετεροφυλόφιλοι

Ομοφυλόφιλοι

Αμφυφυλόφιλοι

Δεν επιθυμώ να αναφέρω

7. **Μορφωτικό επίπεδο:**

Γυμνάσιο/ Λύκειο

Απόφοιτος μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ, δημόσια – ιδιωτική Μέση σχολή)

Πανεπιστήμιο

Μεταπτυχιακό

Άλλο:……

8. **Επαγγελματική κατάσταση:**

Δημόσιος υπάλληλος

Ιδιωτικός υπάλληλος

Ελεύθερος επαγγελματίας

Συνταξιούχος

Οικιακά

Φοιτητής

Άνεργος

9. **Οικονομική κατάσταση:**

Καλή (καλύπτονται περισσότερες από τις βασικές ανάγκες)

Μέτρια (κάλυψη βασικών αναγκών)

Κακή (δεν καλύπτονται οι βασικές ανάγκες)

<u>2η Ενότητα: Απόψεις σχετικά με τη βία κατά των γυναικών</u>

10. Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στην Ελλάδα του 2022:

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

11. Θεωρείτε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν ίσα δικαιώματα στον τόπο διαμονής σας;

Ναι/Όχι

12. Η συμπεριφορά ενός άντρα προς τη σύντροφό του μέσα στο σπίτι αφορά εκείνον μόνο και κανέναν άλλο.

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

13. Μια σχέση μπορεί να θεωρείται κακοποιητική ακόμα και αν δεν υπάρχουν σωματικοί τραυματισμοί.

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

14. Είναι το καθήκον μιας γυναίκας να παραμένει σε έναν γάμο για να διατηρήσει την οικογένεια, ακόμα και αν υπάρχει βία στον έγγαμο βίο.

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

15. Ποια από τις παρακάτω συμπεριφορές θεωρείτε πράξεις βιας ενάντια σε μια γυναίκα (πολλαπλές απαντήσεις)

Το ξύλο Ναι/ Οχι

Η απαγόρευση πρόσβασης της σε οικονομικές παροχές Ναι/ Όχι

Η απομόνωση της από φίλους και οικογένεια Ναι/ Όχι

Η χρήση σωματικής επιβολής για τον εξαναγκασμό της σε σεξουαλικές πράξεις Ναι/ Όχι

Η απειλή πρόκλησης τραυματισμού, σωματικής βίας ή θανάτου Ναι/ Όχι

Η άρνηση παροχής ιατρικής κάλυψης/περίθαλψης Ναι/Όχι

Η υπονόμευση της αίσθησης της αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησής της Ναι/Όχι

Η χρήση υβριστικών χαρακτηρισμών Ναι/Όχι

Η πραγματοποίηση εσκεμμένων πράξεων που θα την κάνουν να νιώσει ντροπή Ναι/Όχι

Η χρήση όπλου ως απειλή θανάτου ή σωματικής βλάβης Ναι/Όχι

Ο εξαναγκασμός για θεωρητική συνεύρεση Ναι/Όχι

Η διαρκής άσκηση κριτικής Ναι/Όχι

Η χρήση χειρονομιών ως απειλή θανάτου ή πρόκλησης σωματικής βλάβης Ναι/Όχι

16. **Πιστεύετε ότι δικαιολογείται ένας άνδρας που ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας στην σύντροφο/σύζυγό του:**

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

17. **Θεωρείται ότι ένας σύζυγος έχει το δικαίωμα να απαιτεί σεξουαλική επαφή με τη γυναίκα του ενάντια στη θέληση της.**

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ- Διαφωνώ απόλυτα

18. **Πιστεύετε ότι δικαιολογείται μέσα σε μία οικογένεια ένας άντρας, πατέρας/παππούς/θείος/αδερφός, να ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας στα γυναικεία συγγενικά του πρόσωπα (π.χ. κόρη/εγγονή/αδερφή/ανιψιά);**

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

19. **Ποιος πιστεύετε ότι διαπράττει περισσότερο βία ενάντια στις γυναίκες μέσα στην οικογένεια; (πολλαπλές απαντήσεις)**

Ο πατέρας/ η μητέρα/ αδερφός/ ο θείος/ ο σύζυγος/ ο γιός/ η κόρη/ άλλο και προσδιορίστε ποιο είναι αυτό……..

20. **Θεωρείτε ότι πρέπει ο νόμος να τιμωρεί έναν άνδρα που ασκεί βία στη σύζυγο/σύντροφό του;**

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ- Διαφωνώ απόλυτα

21. **Ο νόμος πρέπει να τιμωρεί έναν άνδρα που ασκεί βία στην κόρη/αδερφή/εγγονή/ανιψιά του;**

Συμφωνώ απόλυτα-Συμφωνώ-Δεν γνωρίζω-Διαφωνώ-Διαφωνώ απόλυτα

22. **Όταν υφίσταται βία στην οικογένεια το θύμα πρέπει να καταγγείλει το θύτη:**

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ- Διαφωνώ απόλυτα

23. **Οι γυναίκες-θύματα βίας έχουν κάποιο μερίδιο ευθύνης για τη βία που έχουν δεχθεί:**

Συμφωνώ απόλυτα -Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω - Διαφωνώ -Διαφωνώ Απόλυτα

24. **Είναι καθήκον της γυναίκας να παραμένει σε μία σχέση όπου υφίσταται βία ώστε να διατηρηθεί η ενότητα της οικογένειας.**

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω -Διαφωνώ -Διαφωνώ Απόλυτα

25. **Κάθε είδος περιστατικού βίας προς το γυναικείο φύλο πρέπει να καταγγέλλεται από το θύμα ή από κάποιον οικείο:**

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω -Διαφωνώ -Διαφωνώ Απόλυτα

26. **Θα καταγγείλατε ένα περιστατικό βίας ενάντια σε γυναίκα στο οποίο σταθήκατε μάρτυρας;**

Ναι/ Όχι

<u>3η Ενότητα: Απόψεις σχετικά με την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών</u>

27. **Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι κυρίως ευθύνη της κυβέρνησης:**

Συμφωνώ απόλυτα -Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω - Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

28. **Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι στις προτεραιότητες της ελληνικής κοινωνίας:**

Συμφωνώ απόλυτα Συμφωνώ Δεν γνωρίζω Δεν απαντώ Διαφωνώ Διαφωνώ Απόλυτα

29. **Η εξάλειψη του φαινομένου της βίας προς τις γυναίκες θα έπρεπε να είναι κυρίως ευθύνη του ίδιου του γυναικείου φύλου:**

Συμφωνώ απόλυτα -Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω -Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

30. **Οι υπάρχοντες νόμοι στην Ελλάδα υπερασπίζονται επαρκώς το γυναικείο φύλο και τα δικαιώματά του:**

Συμφωνώ απόλυτα -Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω -Διαφωνώ -Διαφωνώ Απόλυτα

31. Είναι σημαντικό να υπάρχουν σωματεία/ ξενώνες/ υπηρεσίες υπεράσπισης και στήριξης γυναικών θυμάτων βίας:

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω -Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

32. Έχετε υπόψιν υποστηρικτικά δίκτυα/ υπηρεσίες που θα μπορούσαν να απευθυνθούν γυναίκες που έχουν υποστεί βία;

Ναι/ Όχι

33. Για ποιόν/ ποιους λόγους πιστεύετε ότι μια γυναίκα που έχει υποστεί βία δεν αναζητά βοήθεια ; (μέχρι 2) λόγω:

κακής ποιότητας/ έλλειψης υποστηρικτικών υπηρεσιών κοινωνικού στίγματος οικονομικών παραγόντων φόβου για περαιτέρω βία προστασίας των τέκνων τους Άλλο (αναφέρετε) ….....

<u>4η Ενότητα: Απόψεις σχετικά με τον όρο «γυναικοκτονία»</u>

34. Ο όρος «γυναικοκτονία», ως την θανάτωση μίας γυναίκας λόγω θεμάτων που σχετίζονται άμεσα με το φύλο τους, διαφέρει από τον όρο ανθρωποκτονία, τη θανάτωση ενός ατόμου γενικότερα.

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω - Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

35. Ο όρος γυναικοκτονία θα έπρεπε να αναγνωρίζεται στην Ελλάδα όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω - Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

36. Γνωρίζω περιστατικά που θεωρώ ότι θα έπρεπε να ξεχωρίζονται από ανθρωποκτονίες σε γυναικοκτονίες βάσει κινήτρων ή προθέσεων του θύτη:

Συμφωνώ απόλυτα -Συμφωνώ -Δεν γνωρίζω - Διαφωνώ- Διαφωνώ Απόλυτα

5η Ενότητα: Προσωπικές εμπειρίες

37. Η βία κατά των γυναικών είναι συχνό φαινόμενο σε δημόσιους χώρους (στο δρόμο, εργασιακό τομέα, πάρκο κ.λπ.) στον τόπο διαμονής σας.

Συμφωνώ απόλυτα- Συμφωνώ- Δεν γνωρίζω- Διαφωνώ- Διαφωνώ απόλυτα

38. Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρας περιστατικού ψυχολογικής/ σεξουαλικής/ σωματικής βίας προς κάποια γυναίκα;

Ναι/ Όχι

39. Αν ναι, σε ποιο είδος βίας συγκεκριμένα;

Ψυχολογική/ Σεξουαλική/ Σωματική

40. Γνωρίζετε εσείς, ή κάποιος οικείος σας γυναίκα η οποία να έχει υπάρξει θύμα ψυχολογικής/ σεξουαλικής/ σωματικής βίας από κάποιον άντρα;

Ναι/ Όχι

41. Αν ναι, ποιο είδος βίας συγκεκριμένα;

Ψυχολογική/ Σεξουαλική/ Σωματική

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Βλάχου, Β. (2006). *Η βία κατά των γυναικών – Ερευνητικά δεδομένα – Σύγχρονοι προβληματισμοί*. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων. (2021), *2η Έκθεση για τη βία κατά των γυναικών*. Ανακτήθηκε 14 Μαρτίου, 2023, από 2η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών - Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (isotita.gr)

- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων, (2021), *10ο Ενημερωτικό Δελτίο για τη Βία κατά των Γυναικών*. Ανακτήθηκε 14 Μαρτίου, 2023, από 10ο Ενημερωτικό Δελτίο για τη Βία κατά των Γυναικών - 01-03.2023 - Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (isotita.gr)

- Γιωτάκος, Ο. (2013). *Επιθετική συμπεριφορά: Σύγχρονα θεωρητικά και βιολογικά δεδομένα. Ψυχιατρική*, 24(2), 117-131. . Ανακτήθηκε 14 Μαρτίου, 2023, από https://www.psychiatriki-journal.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=643:24-2-i&catid=35&lang=el&Itemid=575

- Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Μ. (2011). *Μεθοδολογία Κοινωνικής Εργασίας, Μοντέλα Παρέμβασης.* Αθήνα: εκδόσεις Τόπος.

- Ελληνική Ιστορία, Ίδρυμα Μείζονος Πολιτισμού, 2001. Ανακτήθηκε 14 Ιουλίου, 2022, από http://www.fhw.gr/chronos/gr/

- Κανδυλάκη, Α. (2001). *Η αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια μέσα από ένα Δίκτυο Υπηρεσιών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση,* ανακοίνωση στο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικής Πολιτικής «Δίκτυα Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας», Κρήτη 20-23 Οκτωβρίου.

- Κοντοχρήστου, Α. (2020). *Ένα πρώτο σχόλιο για τη Γυναικοκτονία στην Ελλάδα. Ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων.*

Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2023, από https://www.aegean.gr/sites/default/files/static/20/07/ellada-gynaikoktonia.pdf

- Μαρίνου, Ε. (2003). *Η κοινωνική ταυτότητα της κακοποιημένης γυναίκας*. (Μεταπτυχιακή διατριβή). Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο. Ανακτήθηκε 20 Αυγούστου, 2023, από https://www.scribd.com/document/50440012/%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%A9%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A4%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F#
- Παπαμιχαήλ, Σ. (2004). Η γυναίκα ως θύμα ενδοοικογενειακής βίας: Τα χαρακτηριστικά δράστη και θύματος και η μεταξύ τους σχέση. (Διδακτορική διατριβή). Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2023, από http://hdl.handle.net/10442/hedi/14499
- Ρούκη, Δ. (2013). Μορφές βίας και δομές αντιμετώπισης της. (Μεταπτυχιακή διατριβή). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Ανακτήθηκε 24 Μαρτίου, 2023, από http://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/1836
- Χατζηφωτίου, Σ. (2016). *Βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα: Υποστηρικτικές δομές και υπηρεσίες*.

Ξενόγλωσση

- ACUNS (2014). Femicide: *A global issue that demands action,* Vienna, [online] Ανακτήθηκε 20 Απριλίου, 2023, από http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/Co-publications/Femicide_A%20Gobal%20Issue%20that%20demands%20Action.pdf
- Banks, S., (2015). *Ηθική και Αξίες στην Κοινωνική Εργασία* (Σ. Χατζηφωτίου Επιμ.), Αθήνα: Gutenberg
- Bekmuratova, S. Z., (2012). *Study of International Students' Definations of, and Perceptions About, Domestic Violence Against Women.* Master's thesis

[Online]. Mankato: Minnesota State University. Ανακτήθηκε 31 Δεκεμβρίου, 2022, από https://cornerstone.lib.mnsu.edu/etds/55/

- Carlson, M., Kamimura, A., Mo, W., Yamawaki, N., Bhattacharya H., Nguyen, H., Birkholz, R., Makomenaw, A., Olson, L. & Trinh, H., (2015). "Perceptions of Violence against Women among College Students in the United States, Japan, India, Vietnam and China", IISTE [e-journal]. Ανακτήθηκε 31 Δεκεμβρίου, 2022, από https://www.iiste.org/Journals/index.php/PPAR/article/view/27219/27902?fbclid=IwAR2-GVLfPcpfdUGgqWr9Qde3yjGqA0PhDQR9_ig-d0fZZaDnQs-W2RCM7WE

- Collins, D., Jordan, C., Coleman, H. (2017). *Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια* (Χ. Ασημακόπουλος, Σ. Μαρτινάκη, Επιμ). Αθήνα: ΒΗΤΑ

- Council of Europe, *Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence* [online], Istanbul, 2011. Ανακτήθηκε 20 Ιανουαρίου, 2023, από CETS 210 - Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (coe.int)

- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), (2014). *Βία κατά των γυναικών: πανευρωπαϊκή έρευνα,* Λουξεμβούργο : Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014

- Gender Equality Commission of the Council of Europe, (2016). *Gender Equality Glossary*. Europe: GEC 2016, Ανακτήθηκε 20 Αυγούστου, 2022, από https://edoc.coe.int/en/gender-equality/6947-gender-equality-glossary.html

- Ochieng, B. (2023, December 28). Balancing Micro, Mezzo, and Macro: The Importance of Integration in Social Work Practice. Medium. Ανακτήθηκε 16 Μαρτίου, 2023, από https://medium.com/@ochibrian/balancing-micro-mezzo-and-macro-the-importance-of-integration-in-social-work-practice-06c198f571ea

- Oxfam, (2021). *Community Perceptions of Sexual and Gender-Based Violence: A baseline report conducted in Anbar and Diyala Governorates, Iraq. Community report*. Ανακτήθηκε 20 Ιουλίου, 2022, από Community Perceptions

of Sexual and Gender-Based Violence: A baseline report conducted in Anbar and Diyala Governorates, Iraq - Oxfam Policy & Practice

- Pandea, A., Grzemny, D., Keen, E., "*GENDER MATTERS A manual on addressing gender-based violence affecting young people"*, Council of Europe, 2019. Ανακτήθηκε 17 Ιουνίου, 2023, από https://rm.coe.int/gender-matters-a-manual-on-addressing-gender-based-violence-affecting-/16809e1c34

- Roa, M. C., & Cordeiro, R. C., (2018). *Risk factors for femicide*. The Campbell Collaboration. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2022, από https://www.campbellcollaboration.org/media/k2/attachments/SWCG_Roa_Title.pdf?fbclid=IwAR2LYoRefSbUtVCwJmUBW3sf90KS6l_yJtDQbGhbs7hAK8k7SstMOtTsYX4

- Russell, D.E.H. (2011). *The origin and importance of the term femicide* Ανακτήθηκε 10 Μαρτίου, 2022, από www.dianarussell.com/origin_of_femicide.html

- The European Institute for Gender Equality, (2017), *Glossary of definitions of rape, femicide and intimate partner violence*, Lithuania, 2017. Ανακτήθηκε 20 Ιουλίου, 2022, από https://eige.europa.eu/publications/glossary-definitions-rape-femicide-and-intimate-partner-violence

- United Nations. (1993). *Declaration on the elimination of violence against women*. General Assembly Resolution 48/104, December 20, 1993. Ανακτήθηκε 30 Αυγούστου, 2022, από https://digitallibrary.un.org/record/179739

- United Nations General Assembly (2012). *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, Its Causes and Consequences,* Rashida Manjoo, A/HRC/20/16. Ανακτήθηκε 6 Σεπτεμβρίου, 2022, από https://digitallibrary.un.org/record/730933?ln=es

- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *Global study on homicide*, Vienna: UNODC, 2014. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2023, από https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf

- United Nations Office On Drugs and Crime, *Global Study on Homicide: Gender-related killing of women and girls*, Vienna, 2018. Ανακτήθηκε 3 Μαρτίου, 2023, από Microsoft Word - GSH2018_Booklet 5 (unodc.org)
- Walker, L. (1984). *The battered woman syndrome*. New York: Springer
- World Health Organization, (2002). *World report on violence and health*, Geneva 2002. Ανακτήθηκε 27 Μαρτίου, 2023, από https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf
- World Health Organization, (2012). *Understanding and addressing violence against women*. Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2023, από https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women
- World Health Organization, (2021). *Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence.* Ανακτήθηκε 18 Αυγούστου, 2022, από https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence